

Spis treści

Spis treści	1
Rozdział I: Wstęp	5
Cel opracowania oraz metodyka sporządzania strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Policzna	5
1. Podstawa prawna opracowania strategii	5
2. Główne cele opracowania strategii	5
3. Opis przyjętej metody sporządzania strategii	5
3.1 Organizacja prac	5
3.2 Etapowanie prac nad strategią	6
Rozdział II: Ocena uwarunkowań realizacji polityki gminnej	8
Oddziaływanie układu zewnętrznego	9
1. Związki funkcjonalno-przestrzenne	9
1.1 Powiązania gospodarcze	9
1.2 Powiązania w sferze społecznej	9
1.3 Powiązania komunikacyjne i infrastrukturalne	9
1.3.1 Komunikacja	9
1.3.2 Energetyka	10
1.3.3 Gospodarka wodno-ściekowa	10
1.3.4 Gospodarka odpadami	10
1.4 Powiązania przyrodnicze	10
2. Kierunki polityki ponadlokalnej w odniesieniu do obszaru gminy	11
2.1 Opracowania strategiczne określające kierunki polityki krajowej i wojewódzkiej w odniesieniu do obszaru gminy	11
2.1.1 Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju	11
2.1.2 Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001-2006	11
2.2 Branżowe programy rozwoju dla poszczególnych sfer	11
2.2.1 Komunikacja	11
2.2.2 Energetyka	12
2.2.3 Rolnictwo	12
Zasoby	14
1. Potencjał ludzki	14
2. Zasoby naturalne	16
2.1 Ogólna charakterystyka zasobów	16
2.1.1 Zagrożenia środowiska	17
2.1.2 Ograniczenia w skali i rodzaju eksploatacji zasobów środowiska	18
2.2 Uwarunkowania środowiskowe dla rozwoju zainwestowania na obszarze gminy	18
2.3 Warunki naturalne dla produkcji rolnej w gminie	18
3. Zagospodarowanie	19
3.1 Osadnictwo	19
3.2 Zagospodarowanie związane z produkcją rolną	20
3.2.1 Utrwalone kierunki produkcji	20
Zróznicowanie przestrzenne:	20
3.2.2 Otoczenie rolnictwa	21
3.3 Funkcje gospodarki pozarolniczej	21
3.3.1 Struktura branżowa i zróżnicowanie przestrzenne	21

3.3.2 Turystyka i rekreacja	22
Analiza SWOT	23
Rozdział III: Kierunki polityki gminnej	26
Określenie kierunków polityki samorządu gminy Policzna	26
1. Cele i kierunki polityki gminnej w "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Policzna"	26
2. Cele strategiczne	26
3. Etapowanie realizacji strategii	27
Rozdział IV: Konstrukcja strategii	28
Zestawienie celów operacyjnych i działań realizujących strategię gminy Policzna	28
1. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę"	28
1.1 Rozwój bazy materialnej oświaty	28
1.1.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej oświaty gminnej	28
1.1.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej oświaty gminnej	29
1.2 Rozwój bazy materialnej sportu i rekreacji	29
1.2.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej sportu i rekreacji	29
1.2.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej sportu i rekreacji	29
1.3 Rozwój bazy materialnej służby zdrowia	29
1.3.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej gminnej służby zdrowia	29
1.3.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej gminnej służby zdrowia	29
1.4 Rozwój bazy materialnej gminnych placówek kultury	29
1.4.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej gminnych placówek kultury	29
1.4.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne gminy z zakresu rozbudowy lub unowocześnienia bazy materialnej gminnych placówek kultury	30
2. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę"	30
2.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę	30
2.1.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę	30
2.1.1 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę	30
2.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków	30
2.2.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków	30
2.2.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków	30
2.2.3 Pozostałe, perspektywiczne działania gminy z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków	31
2.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami	31
2.3.1 Pierwszoplanowe działania gminy z zakresu gospodarki odpadami	31
2.3.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu gospodarki odpadami	31
2.3.3 Pozostałe, perspektywiczne działania gminy z zakresu gospodarki odpadami	31

2.4 Restrukturyzacja gminnego systemu świadczeń usług komunalnych	32
2.4.1 Pierwszoplanowe działania gminy z zakresu restrukturyzacji gminnego systemu świadczeń usług komunalnych	32
3. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie poprawy skomunikowania obszaru gminy"	34
3.1 Poprawa stanu sieci dróg gminnych	34
3.1.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu dróg gminnych	34
3.1.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu dróg gminnych	34
3.2 Poprawę stanu bezpieczeństwa na drogach	34
3.2.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne, związane z poprawą bezpieczeństwa na drogach	34
3.2.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne, związane z poprawą bezpieczeństwa na drogach	34
4. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych"	35
4.1 Modernizacja wiodących kierunków produkcji rolnej w gminie	35
4.2 Aktywizacja zagospodarowania wybranych obszarów	35
4.2.1 Działania gminy w zakresie zapewnienia zasilania energią elektryczną terenów przeznaczonych pod zainwestowanie	36
4.2.2 Uproszczeniu procedur lokalizacyjnych dla zainwestowania pod wybrane funkcje gospodarcze	36
4.3 Promocja gospodarcza wybranych zasobów gminy	37
5. Spójność celów operacyjnych i działań realizujących gminne cele strategiczne ze "Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego"	38
5.1 Spójność gminnych celów strategicznych z długookresowymi celami strategii wojewódzkiej	38
5.2 Spójność gminnych celów operacyjnych i działań je realizujących ze średniookresowymi i operacyjnymi celami strategii wojewódzkiej	38
5.3 Spójność gminnych celów operacyjnych i działań je realizujących z priorytetami strategii wojewódzkiej	40
6. Spójność celów operacyjnych i działań realizujących gminne cele strategiczne z programem SAPARD	40
6.1 Spójność gminnych celów operacyjnych ze schematami działania 1 ("Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych" i 2 ("Inwestycje w gospodarstwach rolnych") programu SAPARD	40
6.2 Spójność gminnych celów operacyjnych ze schematami działania 3 programu SAPARD ("Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich")	41
6.3 Spójność gminnych celów operacyjnych ze schematami działania 4 programu SAPARD ("Różnicowanie działalność gospodarczej na obszarach wiejskich")	42
Przewidywane efekty realizacji działań strategicznych	43
1. Efekty społeczne realizacji działań strategicznych	43
1.1 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę"	43
1.2 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę" oraz "Program poprawy skomunikowania obszaru gminy"	43
1.3 Efekty działań realizujących "Program wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych"	44
2. Efekty ekonomiczne realizacji działań strategicznych	44

2.1 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę"	44
2.2 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę", "Program poprawy skomunikowania obszaru gminy" oraz "Program wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych"	45
2.2.1 Prognoza kierunków rozwoju funkcji gospodarki pozarolniczej w gminie Policzna	46
2.2.2 Prognoza skali rozwoju funkcji gospodarki pozarolniczej (w tym przyrostu liczby miejsc pracy) w gminie Policzna	47
3. Efekty ekologiczne realizacji działań strategicznych	50
3.1 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę"	50
3.1.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę	50
3.1.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków	51
3.1.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami	51
3.2 Efekty działań realizujących "Program poprawy skomunikowania obszaru gminy"	52
Wariantowanie strategii inwestycyjnej gminy	53
Wnioski do opracowań studialnych, planistycznych i strategicznych wyższego rzędu - propozycje	54
1. Powiat	54
1.1 Komunikacja	54
1.2 Problemy aktywizacji gospodarczej	54
1.2.1 Programy rozwoju wybranych funkcji gospodarczych	54
2. Województwo	55
2.1 Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę	56
2.1.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę	56
2.1.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków	56
2.1.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami	57
2.2 Program poprawy skomunikowania obszaru gminy	57
2.2.1 Poprawa stanu sieci dróg gminnych	57
2.2.2 Poprawą stanu bezpieczeństwa na drogach	57
2.3 Inicjatywy współpracy ponadgminnej	58
2.3.1 Gospodarka odpadami	58

Rozdział I: Wstęp

Cel opracowania oraz metodyka sporządzania strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Policzna

1. Podstawa prawna opracowania strategii

Gmina w ramach obowiązujących przepisów prawa dzięki przyznanej jej samodzielności decyzyjnej i finansowej prowadzi własną politykę realizacji zadań należących do jej właściwości. Gmina określa kierunki polityki rozwoju społeczno-gospodarczego za pomocą aktów kierownictwa wewnętrznego przewidzianych w ustawach, do których zalicza się **strategie rozwoju społeczno-gospodarczego** (delegacja ustawowa wywodzona zwykle z art. 18, ust. 2, pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym).

Akt kierownictwa wewnętrznego, jakim jest strategia gminna nie posiada ustawowego umocowania dotyczącego trybu sporządzania, wymagań co do jego merytorycznej zawartości ani procedur jego realizacji. Jednak istotnych wskazówek w tym zakresie dostarczają na przykład określone i opublikowane do tej pory zasady udzielania przez właściwe podmioty dotacji wspierających rozwój lokalny na obszarach wiejskich.

2. Główne cele opracowania strategii

I. Określenie i uzgodnienie kierunków polityki samorządu gminnego w perspektywie 10 lat poprzez:

- ocenę szans i zagrożeń realizacji priorytetów polityki gminnej;
- określenie priorytetów polityki samorządu gminy w okresie najbliższych 5 lat;
- przeprowadzenie konsultacji wybranych etapów opracowania projektu strategii w sposób umożliwiający uchwalenie strategii w formie aktu kierownictwa wewnętrznego gminy.

II. Wzmocnienie formalnych i organizacyjnych podstaw dla sprawnego i efektywnego zarządzania zrównoważonym rozwojem gminy poprzez:

- określenie zasad realizacji celów rozwoju gminy (zadań, narzędzi i procedur) poprzez sformułowanie programów branżowych realizujących strategię;
- koordynację ustaleń wszystkich opracowań analitycznych, planistycznych i strategicznych sporządzanych na potrzeby gminy.

III. Maksymalne wykorzystanie szans uzyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację inicjatyw prorozwojowych gminy (w tym środki dostępne w ramach programów dostosowawczych UE) poprzez:

- określenie zadań realizujących cele strategiczne z dostosowaniem do możliwości ich finansowania ze środków programu SAPARD;
- koordynację działań prorozwojowych podejmowanych przez samorządy różnych szczebli;
- przenoszenie gminnych inicjatyw strategicznych na wyższe szczeble decyzyjne (powiat, województwo, kraj).

3. Opis przyjętej metody sporządzania strategii

3.1 Organizacja prac

Podstawowymi założeniami metodycznymi w stosunku do trybu sporządzania strategii są:

1. Sporządzenie strategii przez powołane w tym celu ciała przedstawicielskie i zespoły robocze, złożone z reprezentantów władz gminy oraz kompetentnych w określonym zakresie

pracowników U.G. Jest to założenie niezbędne z punktu widzenia wiążącej realizacji celów I i II opracowania strategii jakimi są:

- określenie i uzgodnienie kierunków i metod realizacji polityki samorządu gminnego w perspektywie 10 lat;
- wzmocnienie formalnych i organizacyjnych podstaw dla sprawnego i efektywnego zarządzania zrównoważonym rozwojem gminy.

2. Dostosowanie strategii do wymogów stawianych opracowaniom tego typu ze strony instytucji, oceniających społeczną i ekonomiczną zasadność przedsięwzięć inwestycyjnych gmin ubiegających się o wsparcie ze strony tych instytucji. Jest to założenie niezbędne z punktu widzenia osiągnięcia celu III opracowania strategii jakim jest maksymalne wykorzystanie szans przyswojenia zewnętrznych środków finansowych na realizację inicjatyw prorozwojowych (w tym środki dostępne w ramach programów dostosowawczych UE).

W celu sporządzenia strategii społeczno-gospodarczego rozwoju gminy Policzna, Zarząd Gminy dokonał następujących czynności:

- a) powołał wyodrębnione ciała przedstawicielskie podmiotu strategii (samorząd gminy):
- **Komitet Roboczy:** reprezentacja władz samorządowych gminy (zdecydowano aby był nią Zarząd Gminy Policzna) – jako ciało powołane w celu kontroli, weryfikacji sformułowań strategii w trakcie jej sporządzania oraz władne w zakresie wdrażania jej ostatecznych ustaleń;
 - **Zespoły Problemowe:** trzy zespoły złożone z członków Komitetu Roboczego i wskazanych pracowników Urzędu Gminy:
 - zespół d/s infrastruktury społecznej,
 - zespół d/s gospodarki w gminie,
 - zespół d/s komunikacji, infrastruktury i ochrony środowiska– jako ciała powołane w celu wykonania prac merytorycznych przewidzianych w trybie sporządzania strategii do wykonania przez „podmiot strategii” (np. analiza SWOT (analiza atutów, słabości, szans i zagrożeń – skrót **S**trengths, **W**eaknesses, **O**pportunities, **T**hreats), itp.);
- b) zlecił koordynację prac wyłonionemu w procedurze przetargowej zespołowi specjalistów, którym zostało Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i Rozwoju Regionalnego w Warszawie o. ter. w Radomiu (MBPPiRR).
- W zakresie zlecenia określono rolę MBPPiRR, polegającą na:
- zebraniu materiałów wejściowych, informacji i danych statystycznych niezbędnych do przygotowania prac wykonywanych przez (lub z udziałem) Zamawiającego,
 - przygotowaniu materiałów roboczych (informacji, ankiet itp.) do prac wykonywanych z udziałem zamawiającego (Komitet Roboczy oraz Zespoły Problemowe),
 - opracowywaniu i referowaniu wyników prac wykonywanych na poszczególnych etapach sporządzania strategii,
 - opracowaniu ostatecznej formy dokumentu strategii.

3.2 Etapowanie prac nad strategią

Prace nad strategią zostały podzielone na trzy etapy:

- **Etap I – Prace przygotowawcze**
Zawartość Etapu I określono jak następuje:
 - a) **zebranie materiałów wejściowych;**
 - b) **powołanie Komitetu Roboczego i Zespołów Problemowych.**
- **Etap II – Diagnoza prospektywna**

Zawartość Etapu II określono jak następuje:

- a) **synteza uwarunkowań rozwoju gminy**, (dokonana w oparciu o dotychczas wykonane opracowania planistyczne i studialne);
- b) **ocena szans i zagrożeń realizacji celów strategicznych** (dokonana za pomocą analizy SWOT).

- **Etap III – Koncepcja strategii**

Zawartość Etapu III określono jak następuje:

- a) **sformułowanie celów strategicznych polityki gminnej;**
- b) **opis działań realizujących poszczególne warianty strategii, wraz z ich uzasadnieniem;**
- c) **projekt harmonogramu realizacji strategii;**
- d) **wnioski do opracowań strategicznych i planów finansowych wyższego rzędu.**

Rozdział II: Ocena uwarunkowań realizacji polityki gminnej

Do uwarunkowań realizacji polityki gminy Policzna zalicza się wszystkie zasoby, atuty, szanse oraz inne uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne, które mogą stanowić przedmiot lub czynnik aktywizacji społeczno-gospodarczej gminy.

Wyodrębnienie i analiza podstaw rozwoju gminy było jednym z podstawowych celów opracowania przez nią "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego". Dokument ten precyzuje podstawy rozwoju gminy w postaci:

- analizy uwarunkowań rozwoju - cała I część elaboratu studium oraz
- syntezy uwarunkowań zapisanej w części II elaboratu studium, w rozdziale I, p.t.: "Podstawowe szanse i problemy rozwoju gminy – warunki równoważenia rozwoju".

W zakresie oceny uwarunkowań rozwoju, niniejsza strategia stawia sobie za cel dokonanie analizy tych uwarunkowań pod kątem ich wpływu na pożądane kierunki rozwoju gminy. Syntetyczną częścią tej oceny jest dokonywana w ramach prac Zespołów Problemowych analiza SWOT. W celu jej właściwego przygotowania dokonano:

- wyciągu i interpretacji zapisów "Studium ..." w zakresie podstaw rozwoju, które mają być następnie oceniane;
- uzupełniono, uporządkowano i poddano kontroli posiadane informacje za pomocą wywiadu kwestionariuszowego, przeprowadzonego z pracownikami administracji gminnej (załącznik nr 1 do niniejszej "Strategii ...").
- przeprowadzono konsultacje społeczne w zakresie głównych problemów rozwoju gminy ze szczególnym uwzględnieniem udziału sołtysów i rad sołeckich.

Efektom było przygotowanie ankiet analizy SWOT zawierających syntetyczny zapis uwarunkowań rozwoju odniesiony do celów strategicznych (załącznik nr 2 do niniejszej "Strategii ...").

Oddziaływanie układu zewnętrznego

1. Związki funkcjonalno-przestrzenne

Podstawowymi aspektami przestrzennego usytuowania gminy są:

- a) aktualne i potencjalne powiązania z dużymi rynkami zbytu dla miejscowej produkcji oraz silnymi ośrodkami rozwoju gospodarczego;
- b) aktualne i potencjalne powiązania z ośrodkami obsługi (w zakresie usług publicznych i komercyjnych);
- c) powiązania wynikające z ponadlokalnego zasięgu poszczególnych systemów infrastruktury i komunikacji;
- d) powiązania wynikające z ponadlokalnego zasięgu poszczególnych elementów systemu przyrodniczego.

1.1 Powiązania gospodarcze

Problem powiązań gospodarczych gminy Policzna z układem zewnętrznym podlega dwu zasadniczym uwarunkowaniom:

- peryferyjne usytuowanie gminy w stosunku do istniejących centrów aktywizacji gospodarczej;
- osłabienie aktywizującej roli oddziaływania najbliższych, większych ośrodków miejskich (Radom, Puławy).

Pozytywne oddziaływanie związków z układem zewnętrznym na **gospodarkę pozarolniczą oraz lokalny rynek pracy** zaznacza się jedynie w aktywizującej funkcji głównych ciągów tranzytu drogowego, przechodzących przez obszar gminy (zwłaszcza droga krajowa T12)

Związki gospodarki rolnej w gminie z układem zewnętrznym opierają się na rozwijającej się infrastrukturze rynkowej, której przykładowymi elementami są:

- giełda rolno-spożywcza Rynek Hurtowy „Giełda Radomska” S.A. w Radomiu,
- sieć hurtowni i punktów skupu w powiecie i w gminie.

O charakterystyce lokalnego rynku zbytu decyduje bliskie sąsiedztwo mniejszych rynków, jak: Zwolen, Pionki i Kozienice.

Obieg informacji rynkowej kreowany jest przez ośrodki doradztwa rolniczego (dla środkowo-wschodniej części subregionu radomskiego funkcję tę pełni Zespół Doradztwa w Zwoleniu). Powszechny i szybki dostęp do informacji rynkowej zapewni rozwój aktualnie rozwijanych technik teleinformatycznych.

Ponadto, Radomskie Stowarzyszenie Turystyki Wiejskiej prowadzi działalność reklamowo-promocyjną gospodarstw agroturystycznych.

1.2 Powiązania w sferze społecznej

Subregionalnym ośrodkiem obsługi ludności gminy Policzna jest **Zwolen**. Ze względu na dogodne połączenia komunikacyjne, **Warszawa** i **Radom** stanowią dla ludności gminy ważne ośrodki usług ponadlokalnych, w tym zwłaszcza usług publicznych oświaty i zdrowia oraz wszelkich usług komercyjnych.

Gmina Policzna natomiast, stanowi obszar aktualnego funkcjonowania usług turystyki o znaczeniu krajowym (Czarnolas) oraz potencjalnego rozwoju usług rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców Warszawy i Radomia.

1.3 Powiązania komunikacyjne i infrastrukturalne

1.3.1 Komunikacja

Istotne z punktu widzenia rozwoju gminy powiązania komunikacyjne z układem zewnętrznym realizowane są za pomocą dróg T12 (Radom, Puławy, Lublin) oraz nr 79 (Kozienice, Warszawa).

Droga T12 klasy GP, zlokalizowana w południowym krańcu gminy, przenosi międzynarodowy ruch tranzytowy na kierunku Berlin-Kijów. Ze względu na funkcję tej drogi oraz aktualne i prognozowane natężenie ruchu tranzytowego, który przenosi, tereny przyległe do tej drogi stanowią potencjalne pasmo aktywizacji zainwestowania. Parametry i stan techniczny drogi nie są odpowiednie do jej klasy i funkcji.

Droga nr 79 klasy G odgrywa ważną rolę w tworzeniu powiązań zewnętrznych gminy. Jej parametry, kolizyjny przebieg przez tereny zainwestowane oraz wymuszona lokalnymi warunkowaniami dostępność dla ruchu maszyn rolniczych, rowerów i pieszych są natomiast powodem uciążliwych konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.

1.3.2 Energetyka

Gmina Policzna zaopatrywana jest w **energię elektryczną** z podsystemu, w którym główną rolę pełni Elektrownia "Kozienice". Obszar południowego Mazowsza wraz z gminą Policzna położony jest w obrębie Zakładu Energetycznego Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. Świadczenia w zakresie dostaw energii oraz konserwacji i rozbudowy sieci na obszarze gminy wykonuje Rejonowy Zakład Energetyczny Zwoleń.

Część obszaru gminy (miejscowości: Policzna, Czarnolas, Świetlikowa Wola, Stanisławów i Andrzejówka) zaopatrywana jest w **gaz przewodowy** z gazociągu wysokoprężnego relacji Radom-Kozienice.

1.3.3 Gospodarka wodno-ściekowa

W zakresie zaopatrzenia w wodę gmina Policzna w ograniczonym zakresie współpracuje z gminą Puławy. Obie gminy eksploatują jeden z systemów wodociągowych, który zaopatruje miejscowość Teodorów, zlokalizowaną na obszarze gminy Policzna.

1.3.4 Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami prowadzona jest w porozumieniu z gminą Garbatka-Letnisko. Obie gminy eksploatują składowisko odpadów zrealizowane wspólnie w miejscowości Garbatka Zbyszyn w gminie Garbatka.

1.4 Powiązania przyrodnicze

- Położenie gminy w obrębie rozległych i zasobnych poziomów wodonośnych: wieku kredowego „Niecka Radomska” i czwartorzędowego „Dolina Środkowej Wisły” oraz ich obszarów szczególnej (wysokiej) ochrony.
- Występowanie wysokich wartości przyrodniczych uznanych za ostoję przyrody w systemie CORINE (europejski system koordynacji informacji o środowisku), potencjalnego elementu sieci NATURA 2000 (europejski system ekologiczny umożliwiający szybki rozwój sieci, integracji ochrony przyrody z działalnością człowieka) – projektowanego rezerwatu torfowiskowego „Okólny Ług”.
- Występowanie zasobów przyrodniczych o wartościach znaczących w skali kraju (ECONET-POLSKA) – otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego będącej częścią obszaru węzłowego Puszczy Kozienickiej oraz odizolowanego fragmentu leśnego – kompleks „Bierdzież”- wchodzącego w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Puszczy Kozienickiej”.
- Cenne fragmenty lokalnego systemu przyrodniczego gminy przewidziane do objęcia ochroną prawną, zasięgiem swym wkraczające na tereny gmin sąsiednich: projektowany rezerwat „Okólny Ług” – gm. Policzna i Pionki, projektowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Policzanka” – gm. Policzna i Garbatka Letnisko, „Wygoda” – gm. Policzna i Gniewoszków.

2. Kierunki polityki ponadlokalnej w odniesieniu do obszaru gminy

2.1 *Opracowania strategiczne określające kierunki polityki krajowej i wojewódzkiej w odniesieniu do obszaru gminy*

2.1.1 **Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju**

„Koncepcja”, opracowana przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych (w wersji z października 1999 r. zatwierdzonej przez KERM) stanowi podstawowy dokument określający zasady polityki państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. Zgodnie z ustawą z dn. 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym **dostarcza ona przesłanek do sporządzania programów zawierających zadania rządowe** zmierzające do realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Dokument ten wskazuje przechodzącą przez obszar gminy drogę krajową T12 jako „potencjalna drogę ekspresowa, niezbędną dla równoważenia rozwoju”, zaliczając jej część do południowego odcinka tzw. „wielkiej obwodnicy Mazowsza”.

2.1.2 **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego i Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001-2006**

Zarówno Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego, jak i Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001-2006 są dokumentami określającymi kierunki polityki samorządu województwa mazowieckiego w sposób umożliwiający koordynację polityki centralnej i wojewódzkiej zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dn. 12 maja 2000 r. O zasadach wspieraniu rozwoju regionalnego.

Wojewódzki Program ... zawiera jedno sprecyzowane zadanie, które bezpośrednio dotyczy obszaru gminy Policzna. Jest nim „przygotowanie modernizacji drogi krajowej T12 z uwzględnieniem obwodnicy Zwolenia”.

W chwili obecnej trwają prace nad sformułowaniami drugiego etapu realizacji "Programu ...", w którym mają być zawarte ustalenia co do zakresu wsparcia planowanych inwestycji samorządów lokalnych (gminnych i powiatowych) ze strony budżetów centralnego i województwa w okresie obejmującym lata 2003-2006.

2.2 *Branżowe programy rozwoju dla poszczególnych sfer*

2.2.1 **Komunikacja**

1) **Plan rozwoju infrastruktury transportowej w Polsce do roku 2015** (materiał przyjęty przez KERM w dniu 10.09.98 r.) – opracowanie to jako cel nadrzędny rozwoju infrastruktury transportowej deklaruje zaspokojenie potrzeb transportowych polskiej gospodarki i społeczeństwa, stymulowanie wzrostu gospodarczego Polski oraz zapewnienie warunków do integracji gospodarczej z Unią Europejską. Przy konstruowaniu „planu” kierowano się następującymi kryteriami:

- zobowiązania wynikające z umów i porozumień międzynarodowych;
- zobowiązania wynikające z postanowień ustawowych;
- konieczność zakończenia rozpoczętych inwestycji;
- przedsięwzięcia wynikające z tworzenia zintegrowanej sieci transportowej;
- dostosowanie infrastruktury do obowiązujących standardów, przepisów i norm, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa i ochrony środowiska;
- potrzeba zwiększenia efektu sieci;
- ocena ekonomiczna;
- oszczędność eksploatacji.

„Plan” opierający się na tych kryteriach nie uwzględnia w polityce kształtowania podstawowego systemu infrastruktury transportowej żadnej z przebiegających przez obszar gminy Policzna dróg krajowych. Takie rozstrzygnięcie implikuje umieszczenie planów inwestycyjnych w zakresie modernizacji lub rozwoju krajowych tras komunikacyjnych prze-

biegających przez obszar gminy poza priorytetami centralnymi, wynikającymi z projektu krajowego systemu komunikacyjnego w wersjach zakładanych w tym opracowaniu.

- 2) **Program dostosowania sieci drogowej TINA w Polsce do standardu naciskowego 115 kN/oś do 2015 roku** (opracowany w 2000 r. przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej i przyjęty przez Rząd RP) dotyczy przedsięwzięć inwestycyjnych dla sieci dróg ruchu tranzytowego o znaczeniu międzynarodowym. Program ten w odniesieniu do obszaru gminy Policzna nie przewiduje żadnych zadań inwestycyjnych.
- 3) **Informacja dotycząca przedsięwzięć w zakresie remontów i modernizacji dróg wojewódzkich w latach 2000-2006**, opracowana w Mazowieckim Zarządzie Dróg Wojewódzkich w Warszawie - była materiałem pomocniczym przy opracowaniu w/w opracowań strategicznych, zmierzających do sformułowania i zawarcia Kontraktu Regionalnego.

2.2.2 Energetyka

Koncepcja rozwoju sieci elektroenergetycznych na terenie RZE Zwoleń zawiera plany inwestycyjne rejonu w zakresie rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznych na obszarze gminy Policzna. W/w opracowanie na obszarze gminy szacuje wzrost zapotrzebowania na moc w granicach 270 kW, przy czym stwierdza, że aktualna rezerwa mocy jest wystarczająca dla jego pokrycia. Nie przewiduje się rozwoju przestrzennego sieci, a do inwestycji mających na celu utrzymanie pewności oraz właściwych parametrów zasilania zaliczono:

- modernizację sieci SN i NN o zaniżonych parametrach lub wieku powyżej 30 lat (linia SN Florianów-Chechły) oraz sieci w miejscowościach, gdzie wystąpić mogą problemy z wydaniem decyzji wtz (linie NN w miejscowościach Kolonia Czarnolas i Zawada Stara);
- modernizacja linii 15 kV Garbatka-Załązy z uwzględnieniem zdalnie sterowanych odłączników.

2.2.3 Rolnictwo

1) **Spójna polityka rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa** (Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 1999 roku, Warszawa, lipiec 1999 r.) - dokument zawiera następujące elementy polityki strukturalnej rozwoju obszarów wiejskich:

- kształtowanie warunków pracy i życia na terenach wiejskich;
- rozwój infrastruktury technicznej;
- poprawa infrastruktury społecznej;
- tworzenie warunków prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej;
- przebudowa sektora rolnego;
- poprawa struktury obszarowej gospodarstw;
- wspieranie modernizacji gospodarstw rolnych;
- wzmocnienie roli rolników na rynku produktów rolnych;
- wdrażanie postępu biologicznego;
- kształtowanie rozwoju zrównoważonego na obszarach wiejskich (ochrona środowiska naturalnego i kulturowego);
- wspieranie inwestycji służących ochronie środowiska;
- dotacje na dolesienia i proekologiczne metody produkcji;
- dotacje dla działań szkoleniowych i promocyjnych.

Znaczną część działań wspierających restrukturyzację rolnictwa zamierzoną w tym opracowaniu stanowią środki programu **SAPARD**. Pozostałe działania mają charakter wspierający i uzupełniający.

- 2) **Program operacyjny SAPARD** - określa ogólne cele i kierunki wsparcia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce z funduszy UE.

Programu SAPARD ma na celu wdrożenie *acquis communautaire* (dorobek prawny i organizacyjny UE) i przygotowanie rolnictwa i mieszkańców wsi do wyzwań związanych z wejściem krajów kandydujących w tym Polski do UE. Przyjęta w Polsce strategia realizacji programu SAPARD w opracowanym przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi "Programie Operacyjnym" poprzedzona została analizą problemów związanych z przekształceniami obszarów wiejskich oraz sytuacji sektora rolno-spożywczego w Polsce. Program uwzględnia zwłaszcza konieczność dostosowania do wymogów Jednolitego Rynku UE.

Program SAPARD dla Polski oparty został na 2 osiach priorytetowych oraz osi komplementarnej:

Oś I: Poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego

obejmująca następujące działania:

- Działanie 1: Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych;
- Działanie 2: Inwestycje w gospodarstwach rolnych.

Oś II: Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy

obejmująca następujące działania:

- Działanie 3: Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich;
- Działanie 4: Różnicowanie działalności na obszarach wiejskich.

Oś komplementarna

obejmująca następujące działania:

- Działanie 5: Programy rolno-środowiskowe i zalesianie (projekty pilotażowe);
- Działanie 6: Szkolenia zawodowe;
- Działanie 7: Pomoc techniczna.

Spójność ustaleń niniejszej "Strategii ..." z celami i zakresem programu SAPARD bezpośrednio warunkuje możliwość uzyskania przez gminę dotacji dla działań inwestycyjnych realizujących gminne cele operacyjne.

Zasoby

1. Potencjał ludzki

Gmina Policzna zajmuje powierzchnię 11 235 ha i na koniec 2000 roku zamieszkiwało ją 6 348 osób, a w czerwcu 2001 roku 6 360 osób w 27 sołectwach. Gęstość zaludnienia wynosiła 57 osób/1 km², przy średnich dla:

- województwa mazowieckiego 143 osoby/1 km²
- podregionu radomskiego 106 osób/1 km²
- powiatu zwoleńskiego 67 osób/1 km²

Liczba ludności na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza (1975 r. - 2000 r.) systematycznie malała, od 6 943 osób do 6 348 osób, tj. przeciętnie rocznie o ok. 24 osoby. Stąd też dynamika liczby ludności w latach 1970 – 2000 wynosiła:

87,0 (1970 r.= 100) – w subregionie 116,5.

91,4 (1975 r.= 100) – w subregionie 111,4.

Rozwój ludności w „normalnych „warunkach na określonym obszarze (województwo, powiat, gmina, miasto) jest wypadkową działania dwóch podstawowych czynników: przyrostu naturalnego i salda migracji. Zachodzące jednak zmiany, a m.in. współczesny (1999 rok) podział administracyjny implikujący szereg nowych procesów społeczno-gospodarczo-przestrzennych w istotny sposób wpływają na rozwój i rozmieszczenie przestrzenne ludności.

Dla oceny istniejącej sytuacji demograficznej i określenia trendów najważniejsze są jej elementy takie jak: przyrost naturalny, migracje, struktura płci i wieku, wykształcenie, zatrudnienie.

Sytuację demograficzną i jej tendencje w gminie Policzna cechuje:

- a) przeciętne rozdrobnienie osadnictwa – w ponad 55% miejscowości gminy ludność nie przekracza 200 mieszkańców , a średnia liczebność sołectwa wynosi ok. 235 osób, duże zróżnicowanie sołectw pod względem liczby mieszkańców od 52 osób w Stanisławowie do 1470 osób w Policznej;
- b) systematyczny spadek liczby ludności w ciągu ostatnich 30 lat (dynamika równa 87,0);
- c) zmienność wielkości przyrostu naturalnego (dodatni w latach osiemdziesiątych) z tendencją do utrzymywania się ujemnego przyrostu naturalnego od połowy lat dziewięćdziesiątych np.:
 - 1996 rok: - 2,1/1000 ludności
 - 2000 rok: - 1,7/1000 ludności (województwo mazowieckie: - 0,77/1000 ludności);
- d) ujemne saldo migracji zdecydowanie zmniejszające się do 1995 roku, a w latach następnych wykazujące zmienność i wahania od minus 56 osób w 1996 roku do plus 4 osób w 2000 roku, co daje wskaźnik 0,63 /1000 ludności (woj. mazowieckie +1,8 / 1000 ludności);
- e) względna równowaga struktury płci z tendencją do utrzymywania się przewagi liczebnej kobiet np.: wskaźnik feminizacji: w 1995 roku wynosił 103,7 K/100M, w 2000 roku wynosił 103,5 K/100M, podczas gdy dla woj. mazowieckiego wielkości te kształtowały się na poziomie 107,8 K/100 M, a w podregionie radomskim 103,3K / 100 M;
- f) bardzo niekorzystny wskaźnik feminizacji w grupie wiekowej tzw. mobilno-prokreacyjnej, wynoszący 90,0 K/100 M, który jest jeszcze niższy od wojewódzkiego (97,5 K/100 M) i krajowego;
- g) średnio korzystna struktura wiekowa ludności w trzech podstawowych grupach wiekowych z tendencją do starzenia się społeczeństwa gminy, a w tym:
 - mało korzystny udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, wynoszący w 2000 roku 25,6% (tendencja spadkowa, 1996 rok 27,3%), województwo 22,7%, podregion radomski 26,3%, powiat zwoleński 26,2%;

- średnio korzystny udział ludności w wieku produkcyjnym z tendencją wzrostową i przewagą kobiet wynoszący np.: w 1996 roku 51,4%, a w 2000 roku 53,6% (woj. mazowieckie 60,8% , podregion radomski 58,5%, powiat zwoleński 56,1%);
 - bardzo niekorzystny udział ludności w wieku poprodukcyjnym z tendencją utrzymywania się na zbliżonym poziomie, co świadczy o procesie starzenia się społeczeństwa, a wynosił on w 1996 roku 21,3%, w 2000 roku 20,8% (woj. mazowieckie 16,5% , podregion radomski 15,1%, powiat zwoleński 17,7%);
- h) niekorzystna relacja liczby ludności w wieku prawnej zdolności do pracy w stosunku o ludności w nieprodukcyjnej grupie wiekowej wynosząca w 2000 roku 1,1 przy średniej dla woj. mazowieckiego 1,5 i podregionu radomskiego 1,4;
- i) wysoki niekorzystny wskaźnik ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wynoszący 86,0 przy średniej dla woj. mazowieckiego 65,0 i pdregionu radomskiego 71,0;

Zachodzące procesy demograficzne (m.in. przewidywany niż demograficzny) i przemiany społeczno-gospodarcze w gminie ostatnich 20 lat pozwalają wnioskować, że **liczba ludności gminy Policzna ukształtuje się na poziomie 6000 – 6500 osób**. Powyższe potwierdza najnowsza prognoza GUS (na lata: 1999-2030) zakładająca stały ubytek ludności obszarów wiejskich – w tym np.: powiatu zwoleńskiego o 15,4%.

Tab. Nr 1: Przestrzenne rozmieszczenie ludności gminy Policzna

Lp	Nazwa miejscowości	NSP 1978r.	NSP 1988r.	2000r. ew.gm.	2001r. ew.gm.
1.	Policzna	1311	1466	1470	1477
2.	Aleksandrówka	90	91	67	67
3.	Andrzejówka	129	107	106	106
4.	Antoniówka +Franków	229	229	215	214
5.	Biały Ług	79	80	68	67
6.	Bierdzeż	195	201	174	173
7.	Chechły	176	136	121	121
8.	Czarnolas +Kol. Czarnolas	599	579	552	551
9.	Dąbrowa Las	-	-	100	102
10.	Florianów + Kol. Chechelska	113	109	125	125
11.	Grudek	364	364	351	351
12.	Jabłonów	245	216	227	226
13.	Jadwinów	169	135	124	124
14.	Łuczynów	111	111	105	104
15.	Ługowa Wola	61	62	53	53
16.	Patków	420	389	277	277
17.	Piątków	226	191	183	183
18.	Stanisławów	66	55	53	52
19.	Świetlikowa Wola	257	238	221	220
20.	Teodorów +Helenów	237	206	210	210
21.	Wilczowola	257	262	253	251
22.	Władysławów	273	247	249	255
23.	Wojciechówka +Adamów	113	124	110	110
24.	Wólka Policka	186	166	175	176
25.	Wygoda + Kusków	293	296	267	266
26.	Zawada Nowa	212	178	153	150
27.	Zawada Stara	388	388	350	349
	Razem	6799	6625	6359	6360

Tab. Nr 2: Zestawienie informacji demograficznych dla gminy Policzna

Lata	Liczba ludności	Przyrost natur.na 1000lud.	Saldo migracji	Wskaźnik feminiz.	Grupa wiekowa		
					przedpr.	produk.	poprod.
1975	6943	+10,5	-119	104,4	-	-	-
1980	6723	+4,7	-58	103,7	-	-	-
1985	6585	+4,5	-52	100,8	-	-	-
1990	6537	+5,7	-45	105,9	-	-	-
1995	6515	+0,2	-31	103,7	-	-	-
1996	6441	-2,1	-56	104,2	1758	3311	1372
1997	6415	-1,5	+3	103,1	1712	3335	1368
1998	6376	-1,7	-23*	102,8	1679	3369	1328
1999	6348	-1,7	-46	102,7	1651	3380	1317
2000	6348	-1,7	+4	103,5	1623	3404	1321

- - brak informacji

* - informacja szacowana

2. Zasoby naturalne

2.1 Ogólna charakterystyka zasobów

a) Budowa geologiczna

Obszar gminy jest zdenudowaną wysoczyzną plejstoceniową o rzeźbie ukształtowanej działalnością lodowca. Lekko pochylona ku wschodowi, przechodzi w obszar doliny Wisły. Przeważające nachylenia nie przekraczają 5%. Monotonna powierzchnia urozmaicona jest głęboko wcinającymi się dolinami rzek: Policzanki, Zwoleńki i ich dopływów, zagłębieniami bezdopływowymi i wzniesieniami wydmowymi. W zachodniej i południowo-zachodniej części gminy występują formy związane z nierównomierną akumulacją lodowca – znacznych rozmiarów zagłębienia o dnach zatorfionych: Okólny Ług i Ługi Frankowskie oraz formy eoliczne – pojedyncze wydmy lub ich ciągi o nachyleniach zboczy przekraczających 5%. Przez teren gminy przebiegają działy wodne II rzędu oddzielające dorzecze dopływów Wisły: Zagożdżonki, Zwoleńki i Plewki.

b) Surowce

Teren gminy jest ubogi w kopaliny. Stwierdzono występowanie kruszywa naturalnego, surowców ilastych i torfów. Udokumentowano złożę piasku „Bierdzież” o zasobach 94.000Mg. Istnieją możliwości udokumentowania złóż kruszywa o zasobach przemysłowych. Surowce ilaste nie dają perspektyw na udokumentowanie złoża odpowiedniej jakości do produkcji cegły. Torfy nie spełniają kryteriów jako materiał opału a złożę „Antoniówka” znajduje się w obrębie projektowanego rezerwatu „Okólny Ług”.

c) Gleby

Obszary rolnicze budują gleby w przewadze pseudobielicowe z dużym udziałem klasy III i IV kompleksów pszennych i żytnich dobrych. W dolinach rzecznych występują gleby organiczne mułowo-bagiennie i torfowe.

d) Lasy i zadrzewienia

Lasy i zadrzewienia zajmują tylko 9,7% powierzchni gminy. Występują w formie rozproszonych i w około 86% stanowią własność niepaństwową. Kompleks „Bierdzież” w leśnictwie Policzna jest odosobnionym płatem Puszczy Kozienickiej wchodzącym w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Puszczy Kozienickiej”, jednego z dziesięciu w kraju. Zadrzewień jest bardzo niewiele. Najcenniejszymi są parki podworskie, zabytkowe w Czarnolesie i Policznej oraz przywodne towarzyszące rzekom: Strudze Polickiej, Zwoleńce i jej dopływom.

e) Obszary cenne przyrodniczo

Ekosystemy związane z płytkim zaleganiem wód gruntowych: łąki i pastwiska oraz zbiorniki szuwarowo-torfowiskowe, najpowszechniej występują w zachodniej części gminy oraz w dolinach rzecznych. Na szczególną uwagę zasługuje torfowisko przejściowe i wysokie, jedno z największych w Puszczy Kozienickiej, znaczący naturalny rezerwuuar wody w środkowej Polsce zagrożonej stepowaniem.

f) Zasoby wody

Sieć hydrograficzna jest uboga, budują ją liczne źródłowe i górne odcinki niewielkich rzek nizinnych oraz zbiorniki małej retencji, spośród których największymi są stawy rybne w Policznej na Strudze Polickiej o powierzchni 21,5 ha.

Gmina posiada korzystne warunki ujmowania wód podziemnych poziomu kredowego (GZWP „Niecka Radomska”) i czwartorzędowego (GZWP „Dolina Środkowej Wisły”), chociaż zasięg przestrzenny tego ostatniego jest ograniczony.

2.1.1 Zagrożenia środowiska

Zagrożenia środowiska wynikają głównie z działalności człowieka skierowanej na eksploatację jego komponentów o różnej odporności: zagrożenie dla jakości wód podziemnych wieku czwartorzędowego i kredowego. Od północy, na teren gminy wkracza GZWP „Dolina Środkowej Wisły” wraz z obszarem szczególnej ochrony A3. Wschodnia i południowo-wschodnia część gminy stanowi Obszar Wysokiej Ochrony GZWP „Niecka Radomska”. Są to tereny w znacznym stopniu zbudowane z utworów przepuszczalnych na powierzchni, słabo izolujące poziomy wodonośne a będące obszarem zasilania w/w GZWP. Występujące uwarunkowania hydrogeologiczne nakazują szczególną ostrożność w działalności gospodarczej z uwagi na łatwość skażenia użytkowych poziomów wodonośnych.

Do głównych źródeł zagrożeń jakości wód podziemnych należą:

- nieuporządkowana gospodarka ściekowa – niepełna kanalizacja wsi wodociągowanych, zrzuty ścieków do wód powierzchniowych i bezpośrednio do gruntu, nieszczelne szamba
- chemizacja rolnictwa – wielkoprzestrzenne ognisko skażeń wód powierzchniowych i podziemnych
- nieuporządkowana gospodarka kopaliniami-prowadzona eksploatacja „na dziko” niezgodnie z prawem geologicznym i górniczym (brak koncesji, brak dokumentacji, brak rekultywacji, niekontrolowany zrzut śmieci do wyrobisk
- emisja gazów i pyłów ze środków transportu samochodowego głównie wzdłuż tras o charakterze tranzytowym Nr 12 i Nr 79.
- „dzikie” wysypiska śmieci – miejsce zrzutu odpadów do odkrywek poeksploatacyjnych oraz na terenach leśnych.

Obiekty uciążliwe: W obszarze gmina Policzna występują następujące przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko: linia energetyczna 400 kV Kozienice – Ostrowiec i 110 kV Rożki – Puławy, drogi krajowe Nr 12 i 79, stacje paliw w Czarnolesie, oczyszczalnia ścieków w Policznej oraz podmioty gospodarcze tj: piekarnia w Czarnolesie i Policznej, zakłady obróbki drewna w Policznej i Jadwinowie oraz zakłady produkcji materiałów budowlanych w Policznej.

Z obiektów planowanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wymienić należy oczyszczalnię ścieków w Zawadzie Starej, Bierdzieży, Czarnolesie, Chechłach, Florianowie, Jabłonowie i Łuczynowie.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska: Zagrożenie wystąpienia poważnej awarii związane jest z obiektami przemysłowymi oraz transportem substancji niebezpiecznych. W obszarze gminy Policzna prawdopodobieństwo wystąpienia poważnej awarii dotyczy przewozu substancji toksycznych i niebezpiecznych o właściwościach palących czy wybuchowych drogami o charakterze tranzytowym, przede wszystkim trasami Nr 12 i 79.

2.1.2 Ograniczenia w skali i rodzaju eksploatacji zasobów środowiska

Na obszarze gminy występują ograniczenia dla eksploatacji zasobów środowiska, w tym dla różnych rodzajów zainwestowania, wynikające z cech środowiska w gminie. Najważniejsze z nich to:

- ograniczenia dla lokalizacji obiektów mogących negatywnie oddziaływać na czystość wód podziemnych w gminie (Obszar Ochrony Szczególnej GZWP222, Obszar Wysokiej Ochrony GZWP 405);
- niekorzystne warunki gruntowo-wodne i klimatyczno-sanitarne w terenach o płytkim zalęganiu wód gruntowych w zachodniej i południowo-zachodniej części gminy;
- mała zasobność gminy w kopaliny-występowanie tylko jednego udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego;
- bardzo duży udział gleb kwaśnych (92%), punktowe skażenia gleb metalami ciężkimi kadm, niklem, ołowiem;
- bardzo niski stopień lesistości gminy wynoszący 9,7%;
- ograniczenia dla działalności gospodarczej wynikające z wystąpienia obszarów objętych ochroną na podstawie przepisów szczególnych – otulina Kozienickiego Parku Krajobrazowego;

2.2 Uwarunkowania środowiskowe dla rozwoju zainwestowania na obszarze gminy

- przeważnie korzystne warunki dla realizacji różnych form zainwestowania (poza obszarami wymienionymi wyżej w pkt 2.1.2 a), b), f);
- występowanie gleb o korzystnych właściwościach pod względem zasobności w wodę;
- występowanie dobrej jakości wód podziemnych ujmowanych studniami głębinowymi, (wymagających uzdatnienia);
- walory krajobrazowe i przyrodnicze gminy stwarzające możliwość rozwoju funkcji wypoczynkowych – szczególnie w części wschodniej, północnej i zachodniej.

2.3 Warunki naturalne dla produkcji rolnej w gminie

Warunki naturalne dla produkcji rolnej w gminie biorąc pod uwagę: gleby, klimat, warunki wodne i rzeźba terenu określa się jako *dość dobre*.

Syntetyczny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi dla gminy - 64,3 pkt. w skali 100 pkt. – przy średnim dla subregionu radomskiego – 62,8 pkt. (ocena wg Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach):

Gleby - w obszarze gminy cechuje równorzędny udział gleb o dużej i małej wartości do produkcji rolniczej. Udział poszczególnych klas bonitacyjnych wynosi odpowiednio:

- klasy I - III – 14 %,
- klasy IV – 48 %,
- klasy V - VI – 38 %.

Agroklimat cechuje się między innymi długością okresu wegetacyjnego wynoszącego ~210 dni, średnia roczna temperatura wynosi od +7,5 do +8,0 stopni oraz średnią roczną sumą opadów w granicach 500-600 mm. Średni wskaźnik agroklimatu dla obszaru gminy określony został w wielkości 11,6 pkt. w skali 15 pkt., przy średnim dla podregionu radomskiego 11,4 pkt.

Warunki wodne w obszarze gminy określone są jako korzystne z wielkością wskaźnika 6,5 pkt. w skali 10 pkt., przy średnim dla podregionu 6,6pkt. 33 % użytków rolnych to tereny z przewagą gleb o optymalnej ilości wody, 31 % - tereny gleby o okresowym nadmiarze wody, 36 % - tereny gleb o okresowym lub stałym niedoborze wody.

Rzeźba terenu cechuje się płaską i niskofalistaszą rzeźbą korzystną do organizacji produkcji rolniczej. Średni wskaźnik określony został w wielkości 8,9 pkt. w skali 10 pkt., przy średnim dla podregionu - 8.5 pkt.

Spośród dziewięciu kompleksów glebowo-rolniczych, wyodrębnionych na podstawie kombinacji powyższych czynników, na obszarze gminy Policzna występuje sześć z nich. Udział ich jest następujący:

- a) **najlepsze warunki naturalne dla produkcji rolnej** w skali gminy występują na 50,0 % gruntów rolnych, obejmując kompleksy gruntów:
- żytni bardzo dobry (kompleks – 4) - 15,0 %
 - żytni dobry (kompleks – 5) - 17,0 %
 - zbożowo-pastewny mocny (kompleks - 8) - 18,0 %
- b) **średnie warunki naturalne dla produkcji rolnej** w skali gminy występują na 28,0 % gruntów rolnych, obejmując kompleksy gruntów:
- żytni słaby (kompleks – 6) - 15,0 %
 - zbożowo-pastewny słaby (kompleks - 9) - 13,0 %
- c) **słabe warunki naturalne dla produkcji rolnej** w skali gminy występują na 22,0 % gruntów rolnych, obejmując kompleksy gruntów:
- żytni bardzo słaby (kompleks - 7) - 22,0 %

Trwale użytki zielone położone są głównie w dolinach rzek: Policzanki, Zwolenki i Filipinki oraz cieków bez nazwy. Zajmują w gminie tylko 6 % terenów użytkowanej rolniczo tj. 574 ha. Ich przydatność dla produkcji rolnej określana jest w skali trzystopniowej - przeważają słabe i bardzo słabe:

- bardzo dobre (1z) - -
- średnie (2z) - 41,0 %
- słabe i b. słabe (3z) - 59,0 %

Najlepsze warunki do produkcji rolniczej występują zatem przeważnie w środkowej części gminy, obejmując sołectwa: Policzna, Czarnolas, Jadwinów, Grudek, Teodorów, Łuczynów, Świetlikowa Wola, Chechły, a najgorsze we wsiach: Patków, Jabłonów, Zawada i Jabłonów.

3. Zagospodarowanie

3.1 Osadnictwo

Sieć osadnicza gminy Policzna złożona jest z 33 miejscowości w 27 sołectwach, z czego 57% stanowią miejscowości małe (poniżej 200 mieszkańców). Wyraźna koncentracja ludności i zainwestowania występuje w miejscowościach Policzna (prawie 1 500M) i Czarnolas (powyżej 500M). Pod względem **koncentracji osadnictwa**, gmina wyróżnia się pozytywnie na tle innych gmin subregionu radomskiego. Sytuacja jednak nie jest na tyle dobra, aby nie można było mówić o problemach dla obsługi infrastrukturalnej oraz dostępności do usług publicznych, które wynikają z rozproszenia zainwestowania, typowego dla większości obszarów wiejskich. Taka charakterystyka zainwestowania osadniczego posiada uwarunkowania historyczne lecz także generowana była m.in. przez trwały charakter warunków naturalnych dla produkcji rolnej (większe miejscowości w rejonach o wyższej przydatności gleb dla produkcji). Rozproszenie osadnictwa w gminie ma istotny wpływ na wymaganą dla jej obsługi

gęstość sieci komunikacyjnej oraz koszty wyposażenia terenów osiedleńczych w infrastrukturę.

Także dostępność placówek, w których świadczone są gminne usługi publiczne (szkoły, przychodnie itp.), w sytuacji dużego rozproszenia osadnictwa, jest utrudniona i wymaga rozwiniętego systemu komunikacji publicznej. Do lokalnych ośrodków obsługi ludności zaliczyć należy miejscowości: Policzna (główny ośrodek gminny, zlokalizowany przy drodze krajowej nr 79) i Czarnolas (ośrodek uzupełniający), w których koncentruje się większość funkcji **gminnych usług publicznych**.

3.2 Zagospodarowanie związane z produkcją rolną

Rolnictwo jest dominującą funkcją w gminie, a zatrudnienie w rolnictwie jest i będzie dominującym źródłem utrzymania ludności gminy. Obecnie około 72% ludności w wieku powyżej 18 lat, a wskaźnik zatrudnienia wynosi 26 osób/100 ha użytków rolnych i jest nieznacznie wyższy od średniej krajowej (24 os./100ha).

Rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi 9 515 ha użytków rolnych, tj. około 84 % całej powierzchni gminy, w tym:

- 8 713 ha gruntów ornych – 92 %,
- 226 ha sadów – 2 %,
- 574 ha trwałych użytków zielonych – 6 %.

Gmina położona jest w rejonie rolnictwa tradycyjnego, a w strukturze własności przeważa własność prywatna (92,4% użytków rolnych gminy).

Ogólna liczba gospodarstw rolnych w gminie wynosi: 1 421, z czego prawie połowę stanowią gospodarstwa małe – poniżej 5 ha, a średnia wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 7,5 ha, co stanowi wartość wskaźnika wyższą, od analogicznej dla powiatu zwoleńskiego (6,1 ha) oraz całego województwa mazowieckiego (7,2 ha).

Bardziej szczegółowe informacje na temat struktury obszarowej gospodarstw rolnych, uzyskane na podstawie danych ze spisu rolnego, znajdują się w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Policzna”, Cz. I: „Uwarunkowania rozwoju” rozdział 4, pkt 4.2.1.

3.2.1 Utrwalone kierunki produkcji

Utrwalone kierunki produkcji rolniczej w gminie to:

- a) w produkcji roślinnej:
 - dominujący – zboża, okopowe,
 - uzupełniający – rośliny pastewne, owoce jagodowe/ truskawki/ i warzywa.
- b) w produkcji zwierzęcej:
 - dominujący - trzoda chlewna,
 - uzupełniający - bydło mleczne, zwierzęta futerkowe i drób.

Bardziej szczegółowe informacje na temat rodzajów i skali produkcji rolnej, uzyskane na podstawie danych ze spisu rolnego, znajdują się w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Policzna”, Cz. I: „Uwarunkowania rozwoju” rozdział 4, pkt 4.2.1.

Zróznicowanie przestrzenne:

W gminie ukształtowały się zróżnicowane rejony utrwalonych kierunków produkcji rolniczej. Są to odpowiednio:

- a) **rolnictwo intensywne** - obszary zlokalizowane centrum gminy. Charakter tej części gminy nadają:
 - rolnictwo jako wiodąca funkcja terenów,
 - najlepsze w gminie warunki naturalne dla rolnictwa,
 - duże gospodarstwa,

- duże zainwestowanie w produkcję.

Ukształtowane kierunki produkcji w tym rejonie to: zboża wysokogatunkowe, okopowe / w tym: zamknięty rejon produkcji ziemniaków – sadzeniaków/, warzywnictwo, chów trzody chlewnej.

Najwięcej gospodarstw towarowych ukierunkowanych na powyższą produkcję znajduje się we wsiach: Czarnolas, Policzna, Jadwinów, Łuczynów, Grudek, Świetlikowa Wola.

b) **Rolnictwo średnio-intensywne** - pozostałe tereny gminy. Charakter tej części gminy nadają:

- wielofunkcyjne zagospodarowanie,
- najłabsze w gminie warunki naturalne dla rolnictwa,
- małe gospodarstwa ,
- małe zainwestowanie w produkcję rolniczą.

Ukształtowane kierunki produkcji rolniczej w tym rejonie to: **zboża niskogatunkowe, Ziemiaki, owoce jagodowe (truskawki), chów bydła mlecznego i drobiu.**

3.2.2 Otoczenie rolnictwa

Rozwój specjalistycznej, wysokotowarowej gospodarki rolnej w gminie wiąże się z rozwojem otoczenia rolnictwa. Obecnie gmina jest słabo wyposażona w obiekty obsługi, zwłaszcza zbyt mało produktów rolnych.

Ważniejsze podmioty związane z obsługą rolnictwa w gminie to:

- Bank Spółdzielczy w Policznej,
- Gminny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Policznej z siedzibą w Czarnolesie (usługi polowe, transport),
- Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe w Czarnolesie (stacja paliw, zaopatrzenie w środki produkcji, skup płodów rolnych),
- Przetwórstwo mięsa w Policznej,
- Lecznica weterynaryjna w Policznej,
- Usługi Geodezyjne w Świetlikowej Woli,
- Usługi Remontowo – Budowlane w Białym Ługu, Piątkowie, Antoniówce i Czarnolesie.

3.3 Funkcje gospodarki pozarolniczej

3.3.1 Struktura branżowa i zróżnicowanie przestrzenne

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie Policzna wynosi – 232 (wg stanu na rok 2 000).

W tym wg sekcji EKD:

• rolnictwo i leśnictwo	– 15,
• przetwórstwo przemysłowe	– 26,
• budownictwo	– 33,
• handel i naprawy	– 79,
• hotele i restauracje	– 7,
• transport, gospodarka magazynowa i łączność	– 33,
• pośrednictwo finansowe	– 1,
• obsługa nieruchomości i firm	– 13,
• administracja i obrona narodowa	– 4,
• edukacja	– 6,
• ochrona zdrowia i opieka społeczna	– 6,
• pozostałe usługi	– 9,
• pozostała działalność usługowa	– 9.

Liczba podmiotów zarejestrowanych w gminie zwiększa się w sposób stały od 1990 r. w r. 2000 osiągając wartość wskaźnika liczby podmiotów na 1 000 mieszkańców - 37.

Rozmieszczenie podmiotów gospodarczych w gminie jest nierównomierne, Około 50% ogólnej ich liczby zlokalizowane jest w Policznej i Czarnolesie.

3.3.2 Turystyka i rekreacja

Spośród zasobów gminy Policzna, które aktualnie stanowią bazę dla funkcji turystyki i rekreacji, a w przyszłości odegrać mogą istotną rolę w rozwoju tych funkcji, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” akcentuje następujące:

- unikalna wartość dziedzictwa kulturowego, związanego z **miejscością Czarnolas**;
- funkcjonowanie **Muzeum Biograficznego im. Jana Kochanowskiego**, będącego instytucją kultury o znaczeniu krajowym;
- funkcjonowanie na obszarze gminy czterech **szlaków turystyki pieszej**, w tym trzech oznakowanych, związanych z Czarnolasem (jako atrakcją docelową) i wykozystujących walory środowiska przyrodniczego;
- warunki naturalne, w tym zwłaszcza położenie gminy na obrzeżu puszczy kozienickiej, w obrębie **otuliny Kozienickiego Parku Krajobrazowego**;
- występowanie terenów atrakcyjnych dla lokalizacji funkcji **budownictwa lotniskowego** (dotychczas zagospodarowano na ten cel ok. 30 działek w miejscowościach: Antoniówka, Piątków, Helenów, Czarnolas, Zawada Stara i Nowa, Grudek i Wygoda).

Więcej szczegółowych informacji na temat infrastruktury społecznej, komunikacyjnej i technicznej oraz podmiotów gospodarczych w gminie Policzna, zamieszczono w kwestionariuszach 1B, 1C i 1D, stanowiących załącznik nr 1 do niniejszej "Strategii ...".

Analiza SWOT

Ocena uwarunkowań rozwoju gminy dokonana w ramach prac nad niniejszą strategią wykonana została metodą w zasadniczy sposób odmienną od oceny, jaka stanowiącej część „Studium uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy”. Zgodnie ze standardem właściwym dla opracowań strategicznych zastosowano analizę SWOT, przeprowadzoną w ramach prac Zespołów Problemowych uczestniczących w opracowaniu "Strategii ...". W założeniu miała ona dać odpowiedź na następujące pytania:

- a) **Które z uwarunkowań (wewnętrznych i zewnętrznych) mają największą rolę do odegrania dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a które mają znaczenie podrzędne?**
- b) **Jaka jest opinia o zmienności w czasie zjawisk sprzyjających rozwojowi oraz hamujących go?**
- c) **Jakie kierunki działań samorządu gminy mają największe znaczenie dla:**
 - **podniesienia poziomu życia mieszkańców gminy;**
 - **rozwoju gospodarczego gminy;**
 - **poprawy stanu środowiska w gminie?**

Analiza wykonana w przedstawionej formie miała na celu kompleksową i interdyscyplinarną ocenę uwarunkowań realizacji celów strategicznych, które nie dają się zmierzyć za pomocą wspólnych lub porównywalnych wskaźników. Co najistotniejsze, ocena ta przeprowadzona została przez przedstawicieli wspólnoty samorządowej gminy – na podstawie wiedzy pochodzącej z doświadczenia, a nie przez ekspertów – na podstawie zobiektywizowanych wskaźników.

Sformułowania uwarunkowań zawarte w przedłożonych ankietach zostały opracowane na podstawie analizy informacji zawartych w kwestionariuszach wypełnianych przez członków Zarządu Gminy, pracowników UG i jednostek podległych, opinii i informacji zawartych w kwestionariuszach zastosowanych podczas konsultacji społecznych oraz w materiałach wejściowych zgromadzonych w trakcie opracowywania "Strategii ...".

Ocena uwarunkowań i zjawisk za kryterium przyjmuje rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Oznacza to, że poszczególne uwarunkowania i zjawiska zostały określone jako pozytywne lub negatywne z punktu widzenia wpływu jaki mogą mieć na możliwość osiągnięcia ogólnych celów polityki gminnej w dziedzinie usług publicznych, infrastruktury i komunikacji, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska, itp.

Pojęcia **atutu, szansy, słabości i zagrożenia** należy rozumieć jak następuje:

- **Atut** – uwarunkowanie występujące w gminie (element zainwestowania, funkcjonujące rozwiązanie, cecha zasobów itp.) ocenione pozytywnie ze względu na jego faktyczny lub potencjalny wpływ na rozwój gminy.
- **Słabość** – uwarunkowanie występujące w gminie ocenione negatywnie ze względu na jego faktyczny lub potencjalny wpływ na rozwój gminy.
- **Szansa** – pożądane zjawisko lub proces (obecny lub prognozowany) sprzyjający rozwojowi gminy.
- **Zagrożenie** – niepożądane zjawisko lub proces (obecny lub prognozowany) stanowiący przeszkodę w rozwoju gminy.

Pojęcia **wagi i trendu** należy rozumieć jak następuje:

- **Waga** – znaczenie lub inaczej siła pozytywnego lub negatywnego oddziaływania przypisywana atutowi, słabości, szansie lub zagrożeniu, oceniona relatywnie do pozostałych.
- **Trend** – przewidywany kierunek zmian w czasie ocenianego uwarunkowania (o ile zmienność taka wynikać może z charakteru czynnika).

Ocena atutów, szans, słabości i zagrożeń, których sformułowanie znajduje się w drugiej kolumnie ankiet (pogrupowanych w kategorii zamieszczone wraz z instrukcjami w pierwszej kolumnie ankiet), polegała na:

1. dokonaniu punktowej oceny siły ich oddziaływania, oszacowanej umownie w skali punktowej od 1 do 5. (1 pkt - najmniejsze znaczenie lub siła oddziaływania pozytywnego (w przypadku atutów i szans) lub negatywnego (w przypadku słabości i zagrożeń), 5 pkt - największe znaczenie lub siła oddziaływania).
2. dokonaniu oceny ich generalnego trendu. (oznaczenia symboliczne, oznaczające jak następuje: ↑ - przewidywane wzmocnienie oddziaływania lub znaczenia; ↓ - przewidywane słabnięcie oddziaływania lub znaczenia; ↔ - przewidywane oddziaływanie bez zmian w czasie).

Zbiorcze zestawienie wyników analizy SWOT przedstawione zostało w ankietach 1A, 1B i 1C, stanowiących załącznik nr 2 do niniejszej "Strategii ...".

W podsumowaniu wyników analizy SWOT wskazuje się na zróżnicowanie wagi poszczególnych uwarunkowań oraz roli zakładanych kierunków polityki gminnej, o których analiza ta miała informować.

Zaakcentowana została **dominująca rola uwarunkowań zewnętrznych** (sytuacji makroekonomicznej kraju i regionu, kierunków polityki centralnej, uregulowań prawnych itp.) w porównaniu do uwarunkowań wewnętrznych (zasoby, zainwestowanie, polityka gminna) **jako czynników rozwoju zarówno społecznego jak i gospodarczego na obszarze gminy**. Dominacja ta wynika zarówno z przyjętych w naszym kraju rozwiązań ustrojowych zwłaszcza w odniesieniu do zasad finansowania samorządu gminnego (a więc m. in. i jego inwestycji) jak i charakteru samej gminy, której gospodarka oparta jest i będzie na rolnictwie, tak bardzo uzależnionym od polityki państwa. Ocena trendów w tym zakresie sytuuje oś prawdopodobnego rozwoju sytuacji bliżej osi **scenariusza zagrożeń** niż szans. Wskazano m.in. na daleko idącą niepewność z przewagą oczekiwań czasowego pogorszenia poziomu finansowania inwestycji gminnych (kryzys finansów publicznych, ograniczenie środków na realizację kontraktów regionalnych, niepewność w sprawie terminu i zakresu uruchomienia programu SAPARD). Taka ocena sytuacji społeczności lokalnych jest zresztą wspólna na większości obszarów wiejskich Mazowsza i kraju.

W sferze **rozwoju społecznego** daje się zaobserwować daleko idąca dysproporcja pomiędzy deklarowanymi potrzebami, a szacowanymi możliwościami ich zaspokojenia. Przy czym dostrzega się, że większość czynników mających decydujący wpływ ma poziom życia ludności pozostaje w kompetencji gminy i powinna być przedmiotem polityki gminnej. Jednak możliwości gminy w zakresie prowadzenia skutecznej polityki rozwoju społecznego ocenia się nisko, wskazując na uwarunkowania niezależne od gminy (zwłaszcza determinujące poziom finansów gminnych), które ograniczają w decydujący sposób zakres możliwych działań oraz pole wyboru pomiędzy nimi (przytłaczająca przewaga wydatków sztywnych).

W sferze **rozwoju gospodarczego** także wskazano na przewagę ograniczeń zewnętrznych i zagrożeń rozwoju. Dostrzeżono jednak także fakt istotnej roli gminnych inwestycji infrastrukturalnych i komunikacyjnych, jakie mogą one odegrać w pobudzaniu rozwoju gospodarczego. Podkreślano także, że te same inwestycje odgrywać będą istotną rolę zarówno w polityce rozwoju społecznego jak i gospodarczego, co daje wskazanie do łącznego traktowania obu tych polityk.

Analiza SWOT daje syntetyczne wskazania w odniesieniu do **prognozowanych kierunków rozwoju gospodarki** w gminie oraz skali ważności odpowiednich kierunków prorozwojowej polityki gminnej. W strukturze gospodarki gminy oczekuje się utrzymania wiodącej roli ukształtowanych kierunków produkcji rolnej. Największe znaczenie będzie miał zatem rozwój towarowej gospodarki rolnej wraz z otoczeniem rolnictwa (zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług na rzecz rolnictwa). Zakłada się, że głównym czynnikiem różnicowania gospodarki w gminie będą procesy podnoszenia efektywności gospodarki rolnej,

skutkujące koniecznym zmniejszeniem zatrudnienia w rolnictwie. Czynnikiem rozwoju funkcji gospodarki pozarolniczej ma być popyt wewnętrzny (ze względu na peryferyjne usytuowanie gminy, a w pewnym zakresie także powiązania zewnętrzne oraz tranzyt drogami krajowymi T12 i nr 79. Jako funkcje uzupełniające strukturę gospodarki w gminie, których rozwój oceniono jako wysoce prawdopodobny, wskazano w pierwszym rzędzie funkcje otoczenia rolnictwa, usług komercyjnych, a następnie turystyki (Czarnolas), rekreacji i wypoczynku.

Syntetyczny **ranking wagi poszczególnych kierunków polityki prorozwojowej gminy**, określonych jako czynniki rozwoju społecznego i gospodarczego gminy, po uwzględnieniu wyników analizy SWOT przedstawia się następująco:

a) **Rozwój społeczny (w tym zwłaszcza poniesienie poziomu życia ludności) gminy:**

Gminna infrastruktura społeczna:

- poprawa dostępności i poziomu świadczeń oświaty gminnej – 5 pkt = 24%
- poprawa dostępności i poziomu świadczeń gminnej służby zdrowia – 4 pkt = 19%
- poprawa dostępności opieki przedszkolnej - 3 pkt = 14%
- poprawa dostępności i poziomu świadczeń gminnych placówek kultury – 3 pkt = 14%
- poprawa dostępności i zakresu oferty usług sportu i rekreacji w gminie – 3 pkt = 14%
- inne (ocenione poniżej 3 pkt w indywidualnej punktacji) razem – 3 pkt = 14%

Razem 21 pkt = 100% wagi

Infrastruktura i komunikacja (w tym zwłaszcza gminne usługi komunalne):

- poprawa stanu układu komunikacyjnego obsługującego obszar gminy - 5 pkt = 19%
- poprawa zaopatrzenia w wodę - 5 pkt = 19%
- rozwój kanalizacji - 4 pkt = 15%
- rozwój gospodarki odpadami - 3 pkt = 11%
- inne (ocenione poniżej 3 pkt w indywidualnej punktacji) razem – 6 pkt = 22%

razem: 27 pkt = 100% wagi

b) **Rozwój gospodarczy gminy:**

Restrukturyzacja i rozwój gospodarki rolnej

- poprawa stanu układu komunikacyjnego obsługującego obszar gminy - 5 pkt = 14%
- poprawa zaopatrzenia w wodę - 5 pkt = 14%
- poprawa stanu dojazdów do pól - 4 pkt = 11%
- rozwój gminnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków - 4 pkt = 11%
- promocja lokalnej produkcji rolnej – 3 pkt = 8%
- inne (ocenione poniżej 3 pkt w indywidualnej punktacji) razem – 15 pkt = 42%

razem: 36 pkt = 100% wagi

Gospodarka pozarolnicza i tworzenie nowych miejsc pracy

- poprawa stanu dróg obsługujących tereny osiedleńcze – 5 pkt = 12%
- rozwój gminnych systemów zaopatrzenia w wodę – 4 pkt = 10%
- rozwój gminnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków – 4 pkt = 10%
- dostosowanie oświaty gminnej do współczesnych potrzeb rynku pracy – 4 pkt = 10%
- rozwój i doskonalenie rozwiązań gminnej gospodarki odpadami – 3 pkt = 7%
- prorozwojowe regulacje zapisów prawa miejscowego – 3 pkt = 7%
- inne (ocenione poniżej 3 pkt w indywidualnej punktacji) razem – 19 pkt = 45%

razem: 42 pkt = 100% wagi

Rozdział III: Kierunki polityki gminnej

Określenie kierunków polityki samorządu gminy Policzna

1. Cele i kierunki polityki gminnej w "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Policzna"

Określenie kierunków polityki gminnej w zakresie zagospodarowania przestrzennego jest ustawowo zdefiniowanym celem opracowania "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy". Opracowane przez gminę Policzna w 2001 r. "Studium ..." na podstawie syntezy uwarunkowań rozwoju społeczno-gospodarczego (część II, rozdz. I pt.: "Podstawowe szanse i problemy rozwoju gminy – warunki równoważenia rozwoju"), precyzuje strategiczne cele rozwoju gminy, które powiązane są z właściwymi formami zagospodarowania przestrzennego gminy, przewidzianymi do realizacji w perspektywie 15-25 lat. Określenie tych celów zostało dokonane w części II elaboratu studium, w rozdziale II, p.t.: "Podstawowe cele rozwoju gminy", w sposób jak następuje:

- I. Dążenie do efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego i harmonijnego rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w oparciu o możliwości jakie stwarzają:
 - istniejące i planowane zagospodarowanie, uwzględniające racjonalne kształtowanie przestrzeni;
 - zasoby środowiska naturalnego, warunkujące w przewadze dobre warunki dla rolnictwa.
- II. Ochrona i wykorzystanie dziedzictwa kultury materialnej oraz zachowanie i kształtowanie tożsamości (tradycji) gminy z uwzględnieniem wartości kulturowych, wynikających z historycznie ukształtowanego osadnictwa, w tym przez dwa wieki związanego z rodem Kochanowskich.
- III. Ochrona różnorodności przyrodniczej, zasobów biotycznych i abiotycznych środowiska naturalnego.

Problem realizacji celów rozwoju gminy w płaszczyźnie zagospodarowania przestrzennego ujęty został w "Studium ..." poprzez określenie celów podstawowych (operacyjnych?) oraz kierunków i zasad polityki przestrzennego zagospodarowania gminy, dokonane w części II elaboratu studium, w rozdziale III, p.t.: "Kierunki i zasady polityki przestrzennego zagospodarowania gminy".

2. Cele strategiczne

Określenie celów strategicznych dokonywane na potrzeby niniejszej "Strategii ..." różni się w stosunku do sposobu określenia celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego dokonywanych w "Studium ..." zwłaszcza stopniem uszczegółowienia oraz perspektywą realizacji tych celów. Perspektywa ta w przypadku opracowania analityczno-studialnego, jakim jest "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego" przewidywana jest na okres 15-25 lat w zależności od kierunków rozwoju i natężenia procesów społeczno-gospodarczych które w znacznym stopniu są niepewne. Perspektywa realizacji "Strategii ..." natomiast jest znacznie krótsza i w przypadku niniejszego opracowania została określona na 9 lat. Pozwala to na pewne doprecyzowanie ustaleń kierunków polityki gminnej w "Strategii ...", która realizować będzie w wybranym zakresie kierunki zaproponowane w "Studium ...".

W celu sformułowania strategicznych celów rozwoju gminy Policzna dokonano klasyfikacji działań realizujących kompetencje samorządu gminnego według:

- ogólnych celów polityki gminnej odpowiadających dziedzinom problemowym pozostającym w zakresie kompetencyjnym samorządu gminy;

- stopnia priorytetowości określonych sposobów realizacji w/w celów (kierunki polityki).
Klasyfikacja ta została przeprowadzona przez Komitet Roboczy podczas odbytego w tym celu spotkania warsztatowego, a jej wyniki syntetycznie ilustruje Ankieta 2 p.t.: "Priorytety polityki gminnej", stanowiąca załącznik nr 3 do niniejszej "Strategii ...".

Na podstawie zestawienia wyżej opisanej klasyfikacji kierunków polityki gminy z wynikami analizy SWOT, a także z przedstawionym przez Zespoły Problemowe, a zatwierdzonym przez Komitet Roboczy wstępnym pakietem zadań inwestycyjnych oraz innych działań przewidywanych do wykonania w okresie do 2010 roku, na użytek niniejszej "Strategii ...", przyjęto zestaw trzech celów strategicznych oraz oś uzupełniającą:

- 1. Poprawa jakości usług publicznych świadczonych przez gminę.**
 - 2. Poprawa jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę.**
 - 3. Poprawa skomunikowania obszaru gminy.**
- Oś uzupełniająca: Wsparcie rozwoju wybranych funkcji gospodarczych.**

Uporządkowanie celów strategicznych poprzez numerację od 1 do 3 nie ma związku ze stopniem ich priorytetowości i jako takie nie posiada znaczenia.

Wyżej sformułowane cele strategiczne (od 1 do 3) zasadniczo opierają się na instrumentach pozostających w kompetencjach samorządu gminnego i związane są z poprawą warunków życia ludności na obszarach wiejskich oraz poprawą warunków prowadzenia gospodarki rolnej, działalności gospodarczej w otoczeniu rolnictwa oraz poza rolnictwem.

Oś uzupełniająca natomiast, zawiera działania komplementarne względem działań realizujących cele strategiczne od 1 do 3, a opiera się na założeniu współdziałania samorządu gminnego z władzami samorządów wyższych szczebli oraz z różnymi grupami potencjalnych inwestorów, jak np.: z podmiotami gospodarczymi, producentami rolnymi, grupami producentkami, itp.

3. Etapowanie realizacji strategii

Przyjęto następujące etapowanie realizacji "Strategii ...":

- **Etap I: „wstępny”:** lata 2002-2003 – wykonanie zadań strategicznych związanych z realizacją przedsięwzięć, których finansowanie planuje się umieścić w budżetach na rok 2002 i 2003.
- **Etap II: „docelowy”:** do roku 2010 – wykonanie zadań strategicznych realizujących pozostałe cele operacyjne "Strategii ...".

Rozwiązanie to ma na celu koordynację opracowań strategicznych realizowanych na poszczególnych szczeblach samorządu terytorialnego (etap „wstępny” jest dostosowany do harmonogramu realizacji polityki regionalnej Mazowsza) oraz lepsze uchwycenie kontekstu oczekiwanych przemian (wydłużenie perspektywy strategicznej do 2010 r. w stosunku do projektowanego, kolejnego etapu realizacji polityki regionalnej, określonego na 2006 r.).

Rozdział IV: Konstrukcja strategii

Zestawienie celów operacyjnych i działań realizujących strategię gminy Policzna

Działania realizujące założone cele strategiczne (patrz Rozdział III: Kierunki polityki gminnej) zostały zgrupowane w odpowiednich programach. Osiągnięcie celów strategicznych związane będzie z realizacją bardziej szczegółowo określonych celów operacyjnych.

- 1. Program poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę** (realizujący cel strategiczny nr 1)
Cele operacyjne:
 - 1.1 Rozwój bazy materialnej oświaty
 - 1.2 Rozwój bazy materialnej szkolnego sportu i rekreacji
 - 1.3 Rozwój bazy materialnej służby zdrowia
 - 1.4 Rozwój bazy materialnej gminnych placówek kultury

- 2. Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę** (realizujący cel strategiczny nr 2)
Cele operacyjne:
 - 2.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę
 - 2.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków
 - 2.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami
 - 2.4 Restrukturyzacja gminnego systemu usług komunalnych

- 3. Program poprawy komunikowania obszaru gminy** (realizujący cel strategiczny nr 3)
Cele operacyjne:
 - 3.1 Poprawa stanu sieci dróg gminnych
 - 3.2 Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach

- 4. Program wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych** (działania zgrupowane wokół osi uzupełniającej)
Cele operacyjne:
 - 4.1 Modernizacja wiodących kierunków produkcji rolnej w gminie
 - 4.2 Aktywizacja zagospodarowania wybranych obszarów
 - 4.3 Promocja gospodarcza wybranych zasobów gminy

Powyższy schemat celów strategicznych i operacyjnych służy uporządkowaniu działań realizujących strategię rozwoju gminy Policzna. Niżej przedstawione zostało zestawienie tych działań wraz ze skrótowym ich opisem i uzasadnieniem. W zestawieniu uwzględnione zostały wszystkie sformułowane działania bez względu na ich charakter (inwestycyjne, organizacyjne lub inne).

1. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę"

1.1 Rozwój bazy materialnej oświaty

1.1.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej oświaty gminnej

- a) Remont elewacji i wymiana okien w szkołach podstawowych w Policznej i Czarnolesie.
- b) Budowa zatoki i wjazdu na teren PSP w Czarnolesie.

1.1.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej oświaty gminnej

- a) Remont dachu budynku PSP w Wilczowoli.
- b) Remont ogrodzeń placów szkolnych większości szkół gminnych (uzupełnienie przesł, malowanie).

Inwestycje wymienione w p. 1.1.1 a) i 1.1.2 a) uzasadnione są koniecznością osiągnięcia zadowalającego standardu użytkowego budynków wymienionych szkół (komfort cieplny) przy jednoczesnym obniżeniu kosztów eksploatacyjnych związanych z ich ogrzewaniem.

Pozostałe zadania wiążą się z koniecznością uzyskania odpowiednich standardów funkcjonalnych zagospodarowania terenów szkół, w tym z poprawą bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej.

1.2 Rozwój bazy materialnej sportu i rekreacji

1.2.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej sportu i rekreacji

- a) Poprawa stanu zaplecza usług sportu i rekreacji (dla obiektów sportowych przy PSP w Czarnolesie).

1.2.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej sportu i rekreacji

- a) Budowa boisk sportowych przy PSP w Czarnolesie.
- b) Budowa kortu tenisowego przy PSP w Czarnolesie.
- c) Budowa bieżni okólnej przy PSP w Policznej i Czarnolesie.
- d) Budowa sali gimnastycznej przy gimnazjum w Policznej.

Zadania polegające na budowie lub modernizacji sali gimnastycznej, boisk i bieżni oraz innych obiektów i urządzeń zaplecza sportu i rekreacji przy szkołach gminnych realizują politykę podnoszenia standardów świadczeń oświaty gminnej w powiązaniu z rozwojem publicznych usług sportu i rekreacji dla całej wspólnoty samorządowej gminy.

Wychowanie fizyczne w szkołach uznaje się ponadto za jeden z kluczowych elementów profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży oraz istotny czynnik wychowawczy (wychowanie do współzawodnictwa poddanego regułom oraz opartego na współdziałaniu).

1.3 Rozwój bazy materialnej służby zdrowia

1.3.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej gminnej służby zdrowia

- a) Likwidacja barier architektonicznych (podjazdy dla osób niepełnosprawnych) przy budynkach ośrodków zdrowia w Policznej i Czarnolesie.
- b) Remonty dachów i elewacji oraz wymiana okien (w budynkach ośrodków zdrowia w Policznej i Czarnolesie).

1.3.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej gminnej służby zdrowia

- a) Zakup karetki transportowo-sanitarnej.

1.4 Rozwój bazy materialnej gminnych placówek kultury

1.4.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu unowocześnienia lub rozbudowy bazy materialnej gminnych placówek kultury

- a) Remont kapitalny toalet i klatki schodowej w budynku mieszczącym Świetlicę Gminną oraz Bibliotekę Gminną w Policznej.
- b) Zakup sprzętu komputerowego dla świetlicy i biblioteki.

- c) Organizacja kawiarni internetowej w Świetlicy Gminnej w Policznej.
- d) Pozyskanie i adaptacja lokalu dla filii bibliotecznej w Zawadzie Starej.
- e) Realizacja ogrzewania lokalu filii bibliotecznej w Czarnolesie.

1.4.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne gminy z zakresu rozbudowy lub unowocześnienia bazy materialnej gminnych placówek kultury

- a) Wymiana stolarki okiennej w budynku mieszczącym Świetlicę Gminną oraz Bibliotekę Gminną w Policznej.

2. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę"

2.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę

2.1.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę

- a) Modernizacja (zmiana procesu technologicznego uzdatniania wody – odżelazianie) stacji wodociągowej w Policznej.
- b) Budowa pompowni sieciowej (dla wodociągu „Policzna”) w miejscowości Ługowa Wola.
- c) Budowa wodociągu w miejscowości Jadwinów.
- d) Budowa wodociągów w miejscowościach Władysławów i Łuczynów;

Dla inwestycji wymienionych w p a), b) i c) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w 2002 r. – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

Dla inwestycji wymienionej w p. d) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w 2003 r. – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

2.1.1 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę

- a) Budowa wodociągów w następujących miejscowościach: Jabłonów, Kuszłów, Chechły, Teodorów, Helenów, Florianów, Andrzejówka, Wojciechówka, Annów, Antoniówka, Franków, Biały Ług i Aleksandrówka, w celu osiągnięcia docelowego stanu zwodociągowania gminy.
- b) Modernizacja stacji wodociągowej w Czarnolesie (instalacja elektryczna).
- c) Modernizacja (wymiana rur) wodociągu „Czarnolas” w miejscowościach: Grudek, Piątków i Czarnolas.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

2.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

2.2.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków

- a) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Policzna – ulice: Lipowa, B. Prusa (2002), Wilczowoli (2002-3) oraz Spokojna (2003).

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w latach 2002-2003 – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

2.2.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków

- a) Dokończenie kanalizacji w miejscowości Policzna – m.in. ulice: Żeromskiego, Słoneczna i Osiedlowa.
- b) Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Dąbrowa Las i Wólka Policka.

- c) Budowa systemu kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Czarnolas.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

2.2.3 Pozostałe, perspektywiczne działania gminy z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków

- a) Opracowanie dokumentacji oczyszczalni ścieków oraz współpracujących z nimi sieci kanalizacyjnych dla miejscowości: Zawada Stara, Bierdzisz, Chechły, Florianów, Jabłonów i Jadwinów.

Wyżej wymienione działania, związane z przygotowaniem inwestycji, pod warunkiem powiązania wydatków na opracowanie dokumentacji projektowej z wydatkami na realizację projektowanej infrastruktury, mogą także być współfinansowane ze środków funduszu SAPARD.

2.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami

2.3.1 Pierwszoplanowe działania gminy z zakresu gospodarki odpadami

- a) Opracowanie projektu i przyjęcie (w postaci uchwały) gminnego regulaminu szczególnych zasad utrzymania czystości i porządku w gminie.
- b) Opracowanie gminnego planu gospodarki odpadami.

2.3.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu gospodarki odpadami

- a) Ewentualny udział w inwestycjach związanych z wdrożeniem systemu wielopojemnikowej (szkło, plastik, złom) segregacji odpadów;

W celu sfinansowania ewentualnych inwestycji, związanych z wdrożeniem systemu, o którym mowa w p. a) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – WFOŚ.

2.3.3 Pozostałe, perspektywiczne działania gminy z zakresu gospodarki odpadami

- a) Działania organizacyjne informacyjne i edukacyjne związane z wdrożeniem systemu segregacji odpadów w gminie.

Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami¹ opierać się będzie na sukcesywnej poprawie efektywności rozwiązań stosowanych dotychczas (gromadzenie w kontenerach i wywóz odpadów stałych na wysypisko w gminie Garbatka przez podmiot oferujący najkorzystniejsze warunki finansowe świadczeń o zakresie określonym na podstawie zmieniających się potrzeb wspólnoty samorządowej. Doskonalenie to polegać będzie na zwiększeniu skuteczności gromadzenia odpadów w przeznaczonych do tego celu kontenerach, w tym na zwiększeniu ich liczby odpowiednio do potrzeb.

Pewien stopień poprawy skuteczności funkcjonowania aktualnie stosowanego systemu gospodarki odpadami może ponadto zostać osiągnięty dzięki działaniom edukacyjnym. Działania te nabierają natomiast pierwszoplanowego znaczenia w przypadku planowanego wdrożenia systemu wielopojemnikowej segregacji odpadów. System ten ma docelowo zapewnić obniżenie kosztów w gminnej gospodarce odpadami oraz umożliwić spełnienie wzrastających

¹ Zgodnie z Art. 51 ustawy o odpadach gminna gospodarka odpadami stałymi prowadzona jest na podstawie "Planu gospodarki odpadami", stanowiącego część gminnego "Programu zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska". W wypadku wejścia w życie planowanej nowelizacji w/w ustawy, polegającej na określeniu obowiązkowego terminu opracowania tego planu, może zaistnieć konieczność jego sporządzenia w okresie realizacji niniejszej strategii.

wymagań, w tym wynikających z procesu integracji Polski z UE, w zakresie ochrony środowiska.

2.4 Restrukturyzacja gminnego systemu świadczeń usług komunalnych

2.4.1 Pierwszoplanowe działania gminy z zakresu restrukturyzacji gminnego systemu świadczeń usług komunalnych

a) Powołanie gminnego zakładu gospodarki komunalnej

Działanie to ma na celu dostosowanie struktury organizacyjnej gminnych usług komunalnych do sytuacji:

- planowanego rozwoju sieci i urządzeń infrastrukturalnych, którymi zarządzać będzie gmina (zwłaszcza w związku z realizacją systemów kanalizacji wraz z oczyszczalniami);
- wzrastającego znaczenia czynników rynkowych na zakres i poziom świadczonych usług;
- rozbudowanych procedur aplikacyjnych, realizacyjnych i kontrolnych, związanych z uzyskiwaniem zewnętrznych środków finansowych na realizację infrastruktury gminnej (SAPARD, fundusze strukturalne UE).

Podsumowanie: Efekty realizacji działań inwestycyjnych zawartych w "Programie poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę":

a) wskaźniki produktu:

- długość nowej sieci wodociągowej - ~ 45 000 m
- liczba nowych przyłączy wodociągowych – od 277 (z zadeklarowanym udziałem własnym mieszkańców) – 380 (docelowo)
- długość nowej sieci kanalizacyjnej - ~ 14 000 m
- liczba nowych przyłączy kanalizacyjnych - ~ 249

b) wskaźniki rezultatu:

- stopień zwodociągowania gminy (procent gospodarstw korzystających z wodociągu) w okresie docelowym realizacji „Strategii ...” – 65% (korzystający z wodociągu w stosunku do liczby istniejących gospodarstw), co daje ~ 100% zaspokojenia potrzeb deklarowanych przez wspólnotę samorządową;
- przyrost jw. – 18%;
- stopień skanalizowania gminy (procent gospodarstw korzystających z kanalizacji) w okresie docelowym realizacji „Strategii ...” - ~ 22%;
- przyrost jw. - 17%;
- stosunek ilości gospodarstw korzystających z kanalizacji do ilości gospodarstw korzystających z wodociągu – 34%;
- przyrost jw. – 17%.

Tab. nr 3 i 4: Zestawienie efektów realizacji działań zawartych w "Programie poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę"

Lp.	Nazwa miejscowości	Efekty inwestycji w zakresie zwodociągowania			
		System*	L. przył. wod.	L. przył. podm. gosp.	Przyłączone obiekty usług publicznych
1	Jadwinów	A	27 gospodarstw/14 chętnych	5	-
3	Władysławów	A	56 gospodarstw/54 chętnych	8	-
4	Łuczynów	A	22 gospodarstwa/16 chętnych	4	-
5	Jabłonów	A	47 gospodarstw/32 chętnych	3	-
6	Kuszlów	A		-	-
7	Chechły	A	23 gospodarstwa/21 chętnych	3	Szkoła podstawowa
8	Teodorów + Helenów	A	39 gospodarstw/34 chętnych	9	-
9	Florianów +Kolonja Chechelska	A	37 gospodarstw/22 chętnych	3	-
10	Andrzejówka	A	22 gospodarstwa/15 chętnych	-	-
11	Wojciechówka + Annów	A	28 gospodarstw/12 chętnych	3	-
12	Antoniówka + Franków	A	48 gospodarstw/33 chętnych	1	-
13	Biały Ług	A	15 gospodarstw/12 chętnych	2	-
14	Aleksandrówka	A	16 gospodarstw/12 chętnych	2	-
Razem:			380 gosp. docelowo/277 gosp. deklarujących udział	43	

* Legenda dla kolumny „System”: A – wodociąg „Policzna”.

Lp.	Nazwa miejscowości	Efekty inwestycji w zakresie kanalizacji			
		System*	L. przył. kan.	L. przył. podm. gosp.	Przyłączone obiekty usług publicznych
1	Policzna	A	54	-	-
2	Czarnolas + Kolonia Czarnolas	B	150	39	Szkoła podst., przedszkole, ośrodek zdrowia, muzeum.
3	Dąbrowa Las	A	15	-	-
4	Wólka Policka	A	30	2	-
Razem:			249	41	

* Legenda do kolumny "System": A - system podłączony do oczyszczalni w Policznej; B - system podłączony do oczyszczalni w Czarnolesie

3. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie poprawy skomunikowania obszaru gminy"

3.1 Poprawa stanu sieci dróg gminnych

3.1.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu dróg gminnych

- a) Modernizacja (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) nieutwardzonych ulic Zielonej i Starowiejskiej, razem ok. 450 m, w miejscowości gminnej Policzna;
- b) Budowa nawierzchni bitumicznej dla odcinka drogi gminnej przy Muzeum Biograficznym im. Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, ok. 500 m.
- c) Budowa nawierzchni bitumicznej dla odcinka drogi gminnej w miejscowości Wygoda, ok. 100 m.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w 2002 r. – fundusz SAPARD.

3.1.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu dróg gminnych

- a) Modernizacja (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) nieutwardzonego odcinka drogi gminnej Policzna – Świetlikowa Wola + ul. Spokojna, o dł. ok. 1 800 m.
- b) Remont (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) utwardzonego odcinka drogi gminnej w miejscowości Piątków, o dł. ok. 1 000 m.
- c) Remont (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) utwardzonego odcinka drogi gminnej w miejscowości Wygoda, o dł. ok. 1 000 m.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – fundusz SAPARD.

3.2 Poprawę stanu bezpieczeństwa na drogach

3.2.1 Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne, związane z poprawą bezpieczeństwa na drogach

- a) Modernizacja oświetlenia ulicznego (zastosowanie energooszczędnych źródeł światła) na obszarze gminy.
- b) Poszerzenie drogi krajowej nr 79 o pas jezdni dla pojazdów wolnobieżnych na odcinku pomiędzy ulicami S. Żeromskiego i B. Prusa.
- c) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Czarnolesie.
- d) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Policznej (ul. J. Kochanowskiego) na odcinku od „krzyżówek” do cmentarza.

Dla inwestycji wymienionej w p. a) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną; w przypadku dróg gminnych – WFOŚ.

3.2.2 Perspektywiczne zadania inwestycyjne, związane z poprawą bezpieczeństwa na drogach

- a) Modernizacja skrzyżowań drogi krajowej nr 79 z ulicami: S. Żeromskiego, B. Prusa, Lipową i J. Kochanowskiego (będącymi drogami powiatowymi).
- b) Poszerzenie istniejącego mostu na przebiegu drogi krajowej, w celu realizacji bezpiecznego przejścia dla pieszych.

Podsumowanie: Efekty realizacji działań inwestycyjnych, zawartych w "Programie poprawy skomunikowania obszaru gminy":

a) **wskaźniki produktu:**

- długość nowych odcinków utwardzonych dróg gminnych - ~ 2 750 m.;

- długość wyremontowanych odcinków dróg gminnych - ~ 2 000 m.;
- b) **wskaźniki rezultatu:**
 - gęstość sieci utwardzonych dróg obsługujących obszar gminy (gminnych i powiatowych) - ~ 536 m/km²;
 - przyrost jw. - 7,2%;
 - stosunek łącznej długości dróg gminnych i powiatowych o zadowalających parametrach technicznych do łącznej długości dróg gminnych i powiatowych wymagających modernizacji [%] - ~ 36%;
 - przyrost jw. - ~ 3%.

4. Cele operacyjne i działania zawarte w "Programie wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych"

4.1 Modernizacja wiodących kierunków produkcji rolnej w gminie

Potrzeba modernizacji produkcji rolnej w gminie dotyczy zwłaszcza utrwalonych kierunków produkcji rolnej. W rozdziale II niniejszej "Strategii ..." wskazano na obecność w gminie następujących utrwalonych kierunków produkcji:

- a) w produkcji roślinnej:
 - zboża, okopowe (kierunki wiodące),
 - rośliny pastewne, owoce jagodowe (truskawki) i warzywnictwo (kierunki uzupełniające);
- b) w produkcji zwierzęcej:
 - trzoda chlewna (kierunek wiodący),
 - chów bydła mlecznego, zwierzęta futerkowe i drób (kierunki uzupełniające).

Wsparcie samorządu gminy dla działań związanych z rozwojem i modernizacją tych kierunków produkcji wiązać się będzie z następującymi działaniami:

- a) poparcie dla wniosków składanych przez grupy producenckie oraz producentów indywidualnych starających się o przyznanie środków z funduszu SAPARD; wsparcie to dotyczyć będzie:
 - opiniowania wniosków pod względem spójności z niniejszą "Strategią ..." oraz
 - wnioskowania uwzględnienia w opracowaniach strategicznych wyższego rzędu (chodzi tu zwłaszcza o kolejne edycje "Strategii rozwoju województwa mazowieckiego", od spójność z którą uzależnione jest m.in. udzielenie dotacji z programu SAPARD) potrzeby modernizacji wiodących kierunków produkcji rolnej w gminie;
- b) priorytetowym traktowaniu w gminnych procedurach lokalizacyjnych inwestycji w gospodarstwach rolnych, związanych z modernizacją w/w kierunków produkcji rolnej;
- c) priorytetowym traktowaniu w gminnych procedurach lokalizacyjnych inwestycji związanych z rozwojem otoczenia rolnictwa, w tym przetwórstwa rolno-spożywczego, związanego z wiodącymi kierunkami produkcji rolnej w gminie (dotyczy to m.in. umożliwienia realizacji takich inwestycji poprzez ich uwzględnienie w gminnych planach zagospodarowania przestrzennego).

4.2 Aktywizacja zagospodarowania wybranych obszarów

Aktywizacja zagospodarowania obszaru gminy z punktu widzenia polityki samorządu gminnego może wiązać się z działaniami polegającymi na:

- likwidacji barier planistycznych i uproszczeniu procedur lokalizacyjnych dla zainwestowania pod wybrane funkcje gospodarcze (działanie opisane w p. 4.2.2);
- poprawie warunków lokalizacyjnych obszaru gminy dla działalności gospodarczej (do tej kategorii działań należy zaliczyć działania zawarte w wyżej opisanych programach rozwoju infrastruktury i komunikacji oraz działania opisane niżej, w p. 4.2.1);
- rozwoju zasobów, stanowiących podstawę aktywizacji zagospodarowania;

- promocji lokalnych zasobów oraz miejscowych podmiotów gospodarczych (działanie opisane w p. 4.3).

4.2.1 Działania gminy w zakresie zapewnienia zasilania energią elektryczną terenów przeznaczonych pod zainwestowanie

Zgodnie z Ustawą Prawo Energetyczne z 1997 r. koszty budowy nowych odcinków sieci (w tym zasilających nowe obszary przeznaczane pod zainwestowanie) są pokrywane w 75% przez zakład energetyczny, o ile są one uwzględnione w projekcie **założeń do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe** (wymóg nałożony na gminę przez art. 18 i 19 ustawy). Zatem opracowanie tego projektu oraz jego przyjęcie (w postaci uchwały) pozwoli przerzucić większość kosztów realizacji nowych sieci na zakład energetyczny.

Ponadto, właściwe opracowanie w/w projektu oddziaływać powinno na możliwość osiągnięcia takich celów jak: poprawa stanu środowiska poprzez oszczędne gospodarowanie energią i użycie źródeł odnawialnych, obniżenie kosztów zasilania, czy tworzenie nowych miejsc pracy.

4.2.2 Uproszczeniu procedur lokalizacyjnych dla zainwestowania pod wybrane funkcje gospodarcze

Najskuteczniejszym rozwiązaniem upraszczającym procedury lokalizacyjne dla wybranych inwestycji w stanie prawnym, jaki zaistnieje w 2002 r., będzie **sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów**, opracowanych pod kątem lokalizacji określonych funkcji.

By możliwie najskuteczniej odegrać rolę aktywizującą zainwestowanie wskazanych terenów, plany, które będą opracowywane przez gminę w przyszłości, winny być finalnym etapem programów rozwoju wybranych form zagospodarowania. W celu opracowania tych programów w możliwie najbardziej kompleksowej postaci (obejmującej także działania informacyjne i promocyjne), a także w celu zredukowania kosztów ich opracowania, celem jest sporządzenie takich programów **jedynie łącznie dla kilku lub wszystkich gmin powiatu zwoleńskiego.**

Programy zawierające elementy inwentaryzacji zasobów, marketingu i promocji opracowywane przez samorzady gmin i powiatów mogą stanowić przedmiot dotacji udzielanych w ramach programu SAPARD; wysokość dotacji: 50% całkowitych kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, nie więcej niż 100 000 Euro.

W przypadku gminy Policzna istnieje uzasadnienie dla opracowania następujących programów:

- a) **"Program rozwoju funkcji produkcji pozarolniczej i usług"** uwzględniający tereny zlokalizowane w obszarze pasma aktywizacji zagospodarowania związanego z drogą krajową T12.

Program ten obejmować powinien m.in.:

- publikację, w celach informacyjnych i promocyjnych, ustaleń gminnego Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w przyszłości "Plan rozwoju gminy") odnośnie terenów predysponowanych do aktywizacji zagospodarowania pod funkcje produkcyjne i usługowe w paśmie aktywizacji zagospodarowania związanym z drogą krajową T12 (oraz ewentualnie na innych obszarach predysponowanych dla takiego zainwestowania);
- ewentualne tworzenie gminnych zasobów nieruchomości w oparciu o ustalenia zasięgu w/w pasma rozwoju;
- zebranie wniosków od osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na obszarach w/w pasma oraz od osób zainteresowanych zbyciem gruntów zlokalizowanych w jego obrębie;

- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających powyższe wnioski.
- b) **"Program rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku"** (np. budownictwo letniskowe, agroturystyka, itp.).
- Program powinien zawierać m. in.:
- określenie programu funkcjonalnego terenów predysponowanych dla rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku ze wskazaniem lokalizacji infrastruktury turystycznej jako propozycja dla ewentualnych inwestorów (pod kątem wykorzystania środków z programu SAPARD);
 - określenie zasad ochrony zasobów środowiska w procesach inwestycyjnych związanych z rozwojem funkcji rekreacji i wypoczynku;
 - określenie zasad realizacji programu za pomocą wytycznych do ustaleń planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, programów infrastrukturalnych oraz innych opracowań z zakresu gospodarki przestrzennej;
 - określenie kierunków działań promocyjno-marketingowych w zakresie wspierania przewidzianego niniejszym programem rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku;
 - określenie zasad partycypacji finansowej w realizacji programu przez podmioty w nią zaangażowane (w przypadku udziału w inwestycjach środków publicznych z budżetów samorządów lokalnych lub środków z innych funduszy np. programu SAPARD);
 - zebranie wniosków od osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie usług turystyki, rekreacji, wypoczynku i sportu na wybranych obszarach oraz od osób zainteresowanych zbyciem gruntów zlokalizowanych na tych obszarach;
 - sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających powyższe wnioski.

4.3 Promocja gospodarcza wybranych zasobów gminy

Skuteczna promocja gospodarcza wybranych zasobów gminy odbywać się może zwłaszcza w ramach programów opisanych w p. 4.2.2.

Poza publikacją materiałów drukowanych, współpracą z lokalnymi mediami oraz udziałem w imprezach o charakterze promocyjnym, stosunkowo tanim i skutecznym sposobem promocyjnym okazać się może umieszczanie informacji o gminie na stronach internetowych, które w pewnym zakresie mogą być współtworzone i aktualizowane przez młodzież gimnazjalną w ramach zajęć szkolnych w pracowniach komputerowych. Profesjonalnego zaprojektowania wymagać będzie wtedy jedynie sama koncepcja gminnej strony internetowej.

Rozwój medium informacji jakim jest Internet wymuszony zostanie ponadto takimi uregulowaniami prawnymi jak ustawy o dostępie do informacji, które wprowadzają obowiązek publikacji przez organy samorządu szerokiego zakresu informacji o środowisku, wydanych decyzjach lokalizacyjnych itp., właśnie na stronach internetowych.

Promocja zasobów gminy dotyczyć może:

- zasobów nieruchomości komunalnych wskazanych do sprzedaży lub wynajęcia;
- ofert terenów prywatnych zadeklarowanych do sprzedaży lub wynajęcia, a wskazanych do aktywizacji w ramach programów, o których mowa w p. 4.2.2;
- oferty usług rekreacji i wypoczynku oraz innych walorów gminy w tym zakresie;
- reklamy oferty produkcyjnej gospodarstw specjalistycznych i grup producenckich prowadzących działalność na obszarze gminy;
- reklamy oferty produkcyjnej i usługowej podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na obszarze gminy.

Jako zewnętrzne źródło finansowania działań samorządu w zakresie marketingu i promocji wskazuje się dotacje udzielane w ramach programu SAPARD; wysokość dotacji:

50% całkowitych kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia, nie więcej niż 100 000 Euro.

5. Spójność celów operacyjnych i działań realizujących gminne cele strategiczne ze "Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego"

Spójność ustaleń niniejszej "Strategii ..." ze "Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego (SRWM) bezpośrednio warunkuje możliwość uwzględnienia gminnych celów operacyjnych oraz realizujących je działań w wojewódzkich programach realizujących SRWM oraz w "Planie zagospodarowania przestrzennego województwa". W sposób pośredni ponadto, spójność ta, zgodnie z ustaleniami "Programu operacyjnego dla Polski", warunkuje możliwość uzyskania przez gminę dotacji udzielanych w ramach programu SAPARD dla inwestycji realizujących gminne cele operacyjne.

5.1 Spójność gminnych celów strategicznych z długookresowymi celami strategii wojewódzkiej

Wszystkie gminne cele strategiczne sformułowane w niniejszej "Strategii ..." są spójne z długookresowymi celami "Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego". W szczególności są one spójne z celem długookresowym ozn. 1.2 w SRWM ("Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowalnym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunkach życia ludności w województwie").

5.2 Spójność gminnych celów operacyjnych i działań je realizujących ze średniookresowymi i operacyjnymi celami strategii wojewódzkiej

1. Spójność gminnych celów operacyjnych, realizujących cel strategiczny nr 1 ("Poprawa jakości usług publicznych świadczonych przez gminę") ze średniookresowymi i operacyjnymi celami SRWM obejmuje odpowiednio:
 - a) **gminny cel operacyjny ozn. 1.1: "Rozwój bazy materialnej oświaty"** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.1: "Przyspieszenie procesów rozwoju społeczno-gospodarczego opartego na wiedzy i innowacjach ..." w zakresie określonym w pkt-cie d): "zwiększenie możliwości korzystania ze współczesnych środków komunikowania się, w tym z internetu", a także celem ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie c): "podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia na obszarach wiejskich";
 - b) **gminny cel operacyjny ozn. 1.2 "Rozwój bazy materialnej szkolnego sportu i rekreacji"** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie c): "podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia na obszarach wiejskich" oraz w pkt-cie i): rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych";
 - c) **gminny cel operacyjny ozn. 1.3 "Rozwój bazy materialnej służby zdrowia"** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie c): "podniesienie poziomu oświaty i ochrony zdrowia na obszarach wiejskich";
 - d) **gminny cel operacyjny ozn. 1.4 "Rozwój bazy materialnej gminnych placówek kultury"** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.6: "Wzmocnienie regionalnych więzi kulturowo-społecznych mieszkańców województwa mazowieckiego" w zakresie określonym w pkt-cie e): "wspieranie twórczości artystycznej o znaczeniu ogólnonarodowym, regionalnym i lokalnym".
2. Spójność gminnych celów operacyjnych, realizujących cel strategiczny nr 2 ("Poprawa jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę") ze średniookresowymi i operacyjnymi celami SRWM obejmuje odpowiednio:

- a) **gminny cel operacyjny ozn. 2.1 "Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę"** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie d): "rozwój infrastruktury technicznej ... obszarów wiejskich";
 - b) **gminne cele operacyjne ozn. 2.2 "Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków" oraz ozn. 2.4 „Restrukturyzacja gminnego systemu usług komunalnych”** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie d): "rozwój infrastruktury technicznej ... obszarów wiejskich", a także z celem ozn. 2.5: "Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego" ... w zakresie określonym w pkt-cie c): "zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska, a zwłaszcza rzek i wód podziemnych";
 - c) **gminny cel operacyjny ozn. 2.3 "Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami"** (wraz z realizującymi go działaniami) - jest spójny z celem SRWM ozn. 2.5: "Przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego" ... w zakresie określonym w pkt-cie c): "zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska, a zwłaszcza rzek i wód podziemnych".
3. Spójność gminnych celów operacyjnych, realizujących cel strategiczny nr 3 ("Poprawa skomunikowania obszaru gminy") ze średniookresowymi i operacyjnymi celami SRWM obejmuje odpowiednio:
- a) **gminne cele operacyjne ozn.: 3.1 "Poprawa stanu sieci dróg gminnych " oraz 3.2 "Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach"** (wraz z realizującymi je działaniami) z celem SRWM ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie d): "rozwój infrastruktury technicznej ... obszarów wiejskich", a także z celem SRWM ozn. 2.3: "Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne" w zakresie określonym w pkt-cie f): "ułatwienie inwestowania w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów poza aglomeracją warszawską".
4. Spójność gminnych celów operacyjnych, zgrupowanych wokół „Osi uzupełniającej” ("Wsparcie rozwoju wybranych funkcji gospodarczych") ze średniookresowymi i operacyjnymi celami SRWM obejmuje odpowiednio:
- a) **gminny cel operacyjny ozn.: 4.1 "Modernizacja wiodących kierunków produkcji rolnej w gminie"** (wraz z realizującymi go działaniami) jest spójny z celem SRWM ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie b): "wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego" oraz pkt-cie f): "przebudowa i modernizacja struktur sektora rolnego";
 - b) **gminne cele operacyjnych ozn.: 4.2 "Aktywizacja zagospodarowania wybranych funkcji gospodarczych" oraz 4.3 "Promocja gospodarcza wybranych zasobów gminy"** (wraz z realizującymi je działaniami) są spójne z celem SRWM ozn. 2.3: "Wzmocnienie mechanizmów dyfuzji procesów rozwojowych z aglomeracji warszawskiej na otoczenie regionalne" w zakresie określonym w pkt-cie f): "ułatwienie inwestowania w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów poza aglomeracją warszawską", celem ozn. 2.4: "Aktywizacja i modernizacja obszarów wiejskich i małych miast ..." w zakresie określonym w pkt-cie e): "stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw" oraz pkt-cie i): "rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowych".

5.3 Spójność gminnych celów operacyjnych i działań je realizujących z priorytetami strategii wojewódzkiej

"Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego" jako priorytetowe określiła następujące trzy sfery problemowe:

- Transport
- Edukacja
- Rozwój obszarów pozametropolitarnych

Spośród przyjętych w niniejszej "Strategii ..." gminnych celów operacyjnych i realizujących je działań, część wykazuje spójność z celami SRWM wchodzącymi w skład w/w priorytetów. Są to odpowiednio:

1. **gminne cele operacyjne ozn. 1.1: "Rozwój bazy materialnej oświaty" i 1.4: "Rozwój bazy materialnej gminnych placówek kultury"** (wraz z realizującymi je działaniami) - są spójne z wchodzącymi w skład priorytetu **"Edukacja"** celami SRWM ozn. 2.3 c): "podniesienie poziomu oświaty i kwalifikacji zasobów pracy na obszarze pozametropolitarnym" oraz 2.1 d): "upowszechnienie internetu i pozostałej infrastruktury teleinformatycznej w województwie";
2. **gminne cele operacyjne ozn. 2.1: „Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę”, 2.2: „Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków”, 2.3: „Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami”, 2.4: „Restrukturyzacja gminnego systemu usług komunalnych”, 3.1 „Poprawa stanu sieci dróg gminnych" oraz 3.2 "Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach”** (wraz z realizującymi je działaniami) - są spójne z wchodzącym w skład priorytetu **„Rozwój obszarów pozametropolitarnych”** celem SRWM ozn. 2.4 e): "rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich".

6. Spójność celów operacyjnych i działań realizujących gminne cele strategiczne z programem SAPARD

Gminne cele strategiczne nr 2 i 3 oraz cele operacyjne zgrupowane wokół osi uzupełniającej (także większość realizujących je działań) są spójne z działaniami realizującymi program SAPARD, zgrupowanymi w osi priorytetowej nr II: "Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy" w zakresie opisanym niżej. Spójność ta wykazana została w oparciu o zapisy "Programu operacyjnego dla Polski" (wersja z dn. 12 września 2000 r.).

6.1 Spójność gminnych celów operacyjnych ze schematami działania 1 ("Poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych i rybnych" i 2 ("Inwestycje w gospodarstwach rolnych")) programu SAPARD

Działania wchodzące w skład Osii priorytetowej I: "Poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego" programu SAPARD przewidują udzielanie dotacji dla inwestycji związanych z unowocześnieniem przetwórstwa rolno-spożywczego oraz inwestycji w gospodarstwach rolnych. Część z przewidywanych w ramach tych działań kierunków dotacji odpowiada istniejącym w gminie oraz wskazanym w niniejszej „Strategii ...” wiodącym kierunkom produkcji rolnej. Spójność niniejszej „Strategii ...” z odpowiednimi działaniami programu SAPARD przedstawia się jak następuje:

- a) **wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu artykułów pochodzenia zwierzęcego**, przewidywane w ramach schematu 1.1 programu SAPARD, zgodnie z ustaleniami niniejszej „Strategii ...” (patrz: rozdz. II, podr. „Zasoby” pkt: 3.2.1 „Utrwalone kierunki produkcji”) dotyczyć może:
 - chowu trzody chlewnej (kierunek wiodący produkcji zwierzęcej w gminie Policzna),
 - chowu bydła mlecznego i drobiu (kierunki uzupełniające produkcji zwierzęcej w gminie Policzna);

- b) **wsparcie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu owoców i warzyw**, przewidywane w ramach schematu 1.2 programu SAPARD, zgodnie z ustaleniami niniejszej "Strategii ..." dotyczyć może:
- produkcji owoców jagodowych (truskawki) i warzywnictwa (kierunki uzupełniające produkcji roślinnej w gminie Policzna);
- c) **restrukturyzacja produkcji mleka**, przewidywana w ramach schematu 2.1 programu SAPARD, zgodnie z ustaleniami niniejszej „Strategii ...” dotyczyć może chowu bydła mlecznego, jako uzupełniającego kierunku produkcji zwierzęcej w gminie Policzna;
- d) **modernizacja gospodarstw specjalizujących się w produkcji zwierząt rzeźnych**, przewidywana w ramach schematu 2.2 programu SAPARD, zgodnie z ustaleniami niniejszej „Strategii ...” dotyczyć może chowu trzody chlewnej, jako wiodącego kierunku produkcji zwierzęcej w gminie Policzna (patrz: komponent programu SAPARD: 2.2.3: "Modernizacja produkcji trzody chlewnej i drobiu").

6.2 Spójność gminnych celów operacyjnych ze schematami działania 3 programu SAPARD ("Rozwój i poprawa infrastruktury obszarów wiejskich")

Ogólne cele działania 3 programu SAPARD, którymi są:

- zwiększenie atrakcyjności obszarów wiejskich dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych (patrz dalej: "Efekty ekonomiczne realizacji działań strategicznych"),
- zapewnienie mieszkańcom wsi odpowiedniego standardu życia (patrz dalej: "Efekty społeczne realizacji działań strategicznych") oraz
- zapewnienie warunków dla wdrażania *acquis communautaire* (patrz dalej: "Efekty ekologiczne realizacji działań strategicznych"),

będą realizowane za pomocą następujących działań niniejszej "Strategii ...", zawartych w "Programie poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę" oraz "Programie poprawy skomunikowania obszaru gminy":

- a) **działania realizujące cel operacyjny ozn. 2.1: "Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę"** są spójne ze schematem programu SAPARD ozn. 3.1: "Zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę wraz z uzdatnianiem" - schemat 3.1, realizując cel szczegółowy programu SAPARD: "zwiększenie ilości gospodarstw wiejskich zaopatrzonych w wystarczającą ilość wody o odpowiedniej jakości", przewiduje dotacje na inwestycje z zakresu zaopatrzenia wsi w wodę, w tym budowę wodociągów zbiorowych (wraz z kosztami dokumentacji). Poziom dotacji - 50 do 75%.
- b) **działania realizujące cel operacyjny ozn. 2.2: "Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków"** są spójne ze schematem programu SAPARD ozn. 3.2: "Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków komunalnych" - schemat 3.2, realizując cel szczegółowy programu SAPARD: "zwiększenie ilości gospodarstw wiejskich objętych systemem zagospodarowania ścieków komunalnych", przewiduje dotacje na inwestycje związane z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w tym na budowę oczyszczalni i sieci kanalizacyjnej zbiorowych systemów odprowadzania ścieków (wraz z kosztami dokumentacji). Poziom dotacji - 50 do 75%.
- c) **działania realizujące cele operacyjne ozn. 3.1: „Poprawa stanu sieci dróg gminnych” oraz 3.2: „Poprawa stanu bezpieczeństwa na drogach”** są spójne ze schematem programu SAPARD ozn. 3.4: "Drogi gminne i powiatowe na obszarach wiejskich" - schemat 3.4, realizując cel szczegółowy programu SAPARD: "poprawa lokalnej sieci komunikacyjnej", przewiduje dotacje na budowę lub modernizację (wraz z kosztami dokumentacji):
- odcinków dróg gminnych o długości nie krótszej niż 500 m., przy szerokości jezdni nie przekraczającej 6 m. (dotacja w wysokości 50 do 75%);
 - dróg dojazdowych do gruntów rolnych, przy założeniu obsługi przez tę drogę minimum 4 gospodarstw (wymagany wkład własny rolników 10 do 50% całkowitych, kwalifikowanych kosztów realizacji projektu).

6.3 Spójność gminnych celów operacyjnych ze schematami działania 4 programu SAPARD ("Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich")

Ogólne cele działania 4 programu SAPARD, którymi są:

- zidentyfikowanie i wykorzystanie nisz rynkowych na produkty i usługi poza rolnictwem oraz
 - rozwój działalności gospodarczej na obszarach wiejskich poza konwencjonalnym rolnictwem poprzez wsparcie inwestycyjne,
- będą realizowane za pomocą działań niniejszej "Strategii ..." (zgrupowanych w osi uzupełniającej: "Wsparcie rozwoju wybranych funkcji gospodarczych").

Działania realizujące cele operacyjne ozn. 4.2: "Aktywizacja zagospodarowania wybranych obszarów" oraz 4.3: "Promocja gospodarcza wybranych zasobów gminy" są spójne ze schematem programu SAPARD ozn. 4.2: "Marketing i promocja różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich" - schemat 4.2, realizując cel szczegółowy programu SAPARD "rozwój inicjatyw zespołowych na rzecz marketingu przedsięwzięć różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich poprzez wsparcie badań marketingowych, promocji lokalnych produktów ...", przewiduje dotacje na badania marketingowe, inwentaryzację zasobów, materiały promocyjne, tworzenie baz danych i inne działania promocyjne. Poziom dotacji - 50% całkowitych kosztów kwalifikowanych, nie więcej niż 100 000 Euro.

Ponadto, wchodzące w skład działania strategicznego ozn. 3.3.2, następujące programy:

- **"Program rozwoju funkcji gospodarki pozarolniczej** (produkcja i usługi) dla obszaru pasma aktywizacji zagospodarowania związanego z drogą krajową nr 44",
- **"Program rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku"** (zainwestowanie rekreacyjne, usługi sportu, infrastruktura turystyczna, budownictwo lotniskowe, itp.),

w których gmina Policzna zakłada swoje uczestnictwo, sprzyjać mają wdrażaniu na jej obszarze następujących komponentów schematu 4.1 ("Dotacje na inwestycje w dziedzinie różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich") programu SAPARD:

- **komponentu 4.1.1: "Zapewnienie źródeł dodatkowego, trwałego dochodu dla gospodarstw rolnych"** (przewidującego dotacje dla rolników prowadzących lub zamierzających prowadzić dodatkową działalność w zakresie eksploatacji surowców naturalnych, działalności turystycznej, usług na rzecz rolnictwa, rzemiosła i drobnej wytwórczości, usług dla ludności, pracy na odległość itp.) oraz
- **komponentu 4.1.2: "Tworzenie miejsc pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich"** (przewidującego dotacje dla przedsiębiorców tworzących miejsca pracy dla mieszkańców obszarów wiejskich w następujących dziedzinach: przygotowanie pól rolnych do sprzedaży, eksploatacja surowców naturalnych, działalność turystyczna, usługi na rzecz rolnictwa, rzemiosło i drobna wytwórczość, usługi dla ludności, pozyskiwanie i przerób drewna, praca na odległość itp.).

Przewidywane efekty realizacji działań strategicznych

1. Efekty społeczne realizacji działań strategicznych

1.1 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę"

Efekty społeczne działań strategicznych w zakresie usług publicznych świadczonych za pomocą gminnej infrastruktury społecznej mogą być oceniane poprzez porównanie lokalnych, sektorowych wskaźników z odpowiednimi standardami i wskaźnikami, ustalonymi w ramach polityki prowadzonej na szczeblu regionalnym lub centralnych, a kontrolowane poprzez zestawienie lokalnych wskaźników z takimi samymi wskaźnikami mierzonymi na obszarach o porównywalnej charakterystyce.

Wszystkie działania realizujące gminny cel strategiczny nr 1 mają w ogólności za zadanie podniesienie standardów cywilizacyjnych poziomu życia mieszkańców, przeciwdziałanie upośledzeniu społecznemu ludności obszarów wiejskich (wyrównywanie szans awansu społecznego ludności wiejskiej w stosunku do analogicznych szans ludności miast), a także minimalizację zagrożeń wynikających z dominujących, samorzutnych procesów gospodarczych i społecznych w kraju.

W szczególności, zakłada się, że:

- a) dzięki realizacji celów operacyjnych ozn. 1.1 (**Rozwój bazy materialnej oświaty**) i 1.2 (podniesienie standardów kwalifikacji kadry nauczycielskiej szkół gminnych) możliwe będzie wyrównanie szans na dalszą edukację młodzieży z obszaru gminy Policzna w stosunku do ich rówieśników z obszarów zurbanizowanych oraz podniesienie ogólnego poziomu wykształcenia ludności gminy;
- b) dzięki realizacji celu operacyjnego ozn. 1.2 (**Rozwój bazy materialnej szkolnego sportu i rekreacji**) możliwe będzie podniesienie poziomu zdrowotności młodzieży wiejskiej (funkcja profilaktyczna sportu szkolnego), podniesienie poziomu integracji społecznej mieszkańców gminy (funkcja kulturowa sportu) oraz wzbogacenie oferty gminy w zakresie usług rekreacji i wypoczynku, świadczonych w ramach różnicowania funkcji gospodarczych gminy;
- c) dzięki realizacji celu operacyjnego ozn. 1.3 (**Rozwój bazy materialnej służby zdrowia**) możliwe będzie zaspokojenie potrzeb mieszkańców gminy w zakresie dostępu do podstawowych usług opieki zdrowotnej;
- d) dzięki realizacji celu operacyjnego ozn. 1.4 (**Rozwój bazy materialnej gminnych placówek kultury**) możliwe będzie podniesienie poziomu integracji społecznej i wzmocnienie identyfikacji mieszkańców gminy z miejscem zamieszkania oraz aktywizacja środowiska wiejskiego w zakresie kultywowania i rozwijania miejscowej tradycji kulturowej. W założeniu polityki gminnej placówki te mają pełnić istotną rolę uzupełniającą w systemie edukacji dzieci i młodzieży, w tym poprzez upowszechnianie znajomości technik teleinformatycznych.

1.2 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę" oraz "Program poprawy skomunikowania obszaru gminy"

Efekty społeczne działań strategicznych w zakresie poprawy infrastruktury i komunikacji gminnej, podobnie jak w przypadku poprzednim, mogą być oceniane poprzez porównanie lokalnych wskaźników z odpowiednimi standardami i wskaźnikami, ustalonymi w ramach polityki prowadzonej na szczeblu regionalnym lub centralnych, a kontrolowane poprzez zestawienie lokalnych wskaźników z takimi samymi wskaźnikami mierzonymi na obszarach o porównywalnej charakterystyce. W przypadku działań przewidywanych w niniejszej "Strategii ..." posłużyć się można następującymi wskaźnikami:

- udział ludności korzystającej z wodociągów: w gminie Policzna (aktualnie) - ok. 47%, średni na terenach wiejskich w województwie mazowieckim (aktualnie) - ok. 53%, **doce-**

lowy (w perspektywie realizacji niniejszej "Strategii ...") w gminie Policzna – 65-70%, (co daje ~ 100% zaspokojenia zapotrzebowania deklarowanego przez wspólnotę samorządową);

- udział ludności korzystającej z kanalizacji w gminie Policzna (aktualnie) - 8%, **docelowy (w perspektywie realizacji niniejszej "Strategii ...") – ok. 22%** (25 - 50% to efekt zgodny z zakładanym w strategii rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich dla obszaru woj. mazowieckiego w perspektywie do 2010 r.);

Należy wskazać na bardzo wysokie notowanie standardów obsługi gospodarstw domowych w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków oraz skomunikowania terenów osiedleńczych, jakie uzyskały one w przeprowadzonej na użytek niniejszej „Strategii ...” analizie SWOT. Syntetyczny ranking wagi poszczególnych sfer inwestycji infrastrukturalnych gminy, określonych jako czynniki poziomu życia ludności, po uwzględnieniu wyników analizy SWOT przedstawia się następująco:

- poprawa stanu układu komunikacyjnego obsługującego obszar gminy - 5 pkt = 19%
- poprawa zaopatrzenia w wodę - 5 pkt = 19%
- rozwój kanalizacji - 4 pkt = 15%
- rozwój gospodarki odpadami - 3 pkt = 11%
- inne (ocenione poniżej 3 pkt w indywidualnej punktacji) razem –6 pkt = 22%

razem: 27 pkt = 100% wagi.

Program SAPARD, przy kwalifikowaniu do dotacji projektów infrastrukturalnych i komunikacyjnych, przewiduje stosowanie kryteriów związanych z lokalną sytuacją społeczną. W przypadku działań, które mogą być dotowane, a przewidywanych w niniejszej "Strategii ...", dotyczy to

- wysokiego poziomu bezrobocia w gminie: 16,2%, przy czym można je uznać za bezrobocie o charakterze strukturalnym ze względu na strukturę zatrudnienia w gminie, oraz brak silnych przesłanek co do możliwości tworzenia znaczącej liczby nowych miejsc pracy (poziom bezrobocia na Mazowszu, liczony wg tej samej metody – 9,4%);
- niskiego poziomu dochodów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca: w gminie Policzna (w 2000 r.) – 1 006,4 zł (w subregionie radomskim - 1168,6 zł², na Mazowszu - 1714,4).

1.3 Efekty działań realizujących "Program wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych"

Efekty społeczne działań zgrupowanych wokół osi uzupełniającej związane są z ograniczeniem skali bezrobocia w gminie, które jest jedną z podstawowych przyczyn trudnej sytuacji materialnej rodzin w gminie Policzna oraz przyczynia się do wzrostu zagrożenia różnego rodzaju patologiami społecznymi.

2. Efekty ekonomiczne realizacji działań strategicznych

2.1 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług publicznych świadczonych przez gminę"

Oczekiwane, pozytywne efekty ekonomiczne wszystkich działań realizujących gminny cel strategiczny nr 1 można sprowadzić do problemu uzyskania możliwie najkorzystniejszego profilu zasobów ludzkich w gminie. Dotyczy to zwłaszcza:

- ogólnego poziomu wykształcenia ludności w gminie;
- stopnia dostosowania profilu wykształcenia zawodowego ludności do potrzeb rynku pracy;
- struktury wiekowej i ogólnej zdrowotności zasobów ludzkich;
- cech kulturowych (stopień aktywności i integracji społecznej, stopień zagrożenia patologiami społecznymi).

² Wyliczenie własne.

Zakładany sposób i zakres wpływu przedmiotowych (w zakresie usług publicznych świadczonych za pomocą gminnej infrastruktury społecznej) działań strategicznych na profil zasobów ludzkich, został opisany wyżej (w pkt-cie 1.1).

2.2 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę", "Program poprawy skomunikowania obszaru gminy" oraz "Program wsparcia rozwoju wybranych funkcji gospodarczych"

Efekty ekonomiczne działań realizujących cel strategiczny nr 2 są wielorakie i dotyczą różnych podmiotów (np. koszty inwestycji i jej eksploatacji, dochody z tytułu sprzedaży usług, dostępność finansowa usług dla przyszłych użytkowników itp.). Jednak z punktu widzenia celu i zakresu opracowania niniejszej "Strategii ..." oszacowania wymaga zwłaszcza wpływ inwestycji prowadzonych w ramach tych działań na powstawanie nowych miejsc pracy. Ich generowanie jest bowiem jednym z kryteriów udzielania dotacji w ramach programu SAPARD.

Efekt inwestycji infrastrukturalnych i komunikacyjnych w postaci tworzenia miejsc pracy występuje w postaciach:

- a) bezpośredniej (miejsca pracy tworzone w celu realizacji inwestycji oraz w celu ich eksploatacji) i
- b) pośredniej (na skutek korzyści wynikających z nasycenia funkcjonującą infrastrukturą oraz z poprawy dostępności obszaru gminy dzięki poprawionej jakości i gęstości sieci dróg).

Ad. a) W związku z koniecznością stosowania przez gminę procedur zamówień publicznych na usługi związane z realizacją inwestycji infrastrukturalnych i komunikacyjnych oraz w sytuacji braku możliwości preferencyjnego traktowania w tych procedurach podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze gminy, które świadczyć mogą takie usługi, nie można założyć tworzenia na rynku lokalnym miejsc pracy związanych z samą realizacją w/w inwestycji, a jedynie takie, które powstaną na skutek wymagań eksploatacyjnych.

W wyniku realizacji działań, zawartych w niniejszej "Strategii ...", istnieje możliwość powstania 2-3 nowych miejsc pracy, związanych z obsługą nowych obiektów i sieci infrastrukturalnych (chodzi tu zwłaszcza o obsługę projektowanych oczyszczalni). Pewna ilość miejsc pracy może także powstać w związku z planowanym utworzeniem gminnego zakładu gospodarki komunalnej, który zajmować się będzie świadczeniem usług w zakresie obsługi infrastrukturalnej gminy oraz eksploatacją odpowiednich sieci.

Ad. b) Zależność pomiędzy nasyceniem obszarów wiejskich infrastrukturą techniczną i komunikacyjną a rozwojem funkcji gospodarki pozarolniczej, jakkolwiek wydaje się bezsprzeczna, jest jednak zbyt skomplikowana i uwikłana w inne czynniki aby być wymierną. Zastosowane niżej statystyczne zestawienie danych z obszarów o zbliżonej charakterystyce, dotyczących aktualnego i prognozowanego nasycenia infrastrukturą oraz siecią komunikacyjną z danymi dotyczącymi aktualnej i prognozowanej ilości podmiotów gospodarczych oraz zatrudnienia poza rolnictwem, pozwala na posiadające znamiona prawdopodobieństwa oszacowanie możliwego wpływu inwestycji infrastrukturalnych i komunikacyjnych na wzrost zatrudnienia poza rolnictwem.

Ponadto, zgodnie z metodyką przyjętą w opracowaniach strategicznych, także w niniejszej "Strategii ...", za wiążący wskaźnik przyjęto szacunek aktywizującej roli poszczególnych elementów infrastruktury, dokonany w analizie SWOT. Syntetyczny ranking wagi poszczególnych sfer inwestycji infrastrukturalnych gminy, określonych jako czynniki rozwoju gospodarki pozarolniczej, po uwzględnieniu wyników analizy SWOT przedstawia się następująco:

- poprawa stanu dróg obsługujących tereny osiedleńcze – 5 pkt = 12%
- rozwój gminnych systemów zaopatrzenia w wodę – 4 pkt = 10%
- rozwój gminnych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków – 4 pkt = 10%

- dostosowanie oświaty gminnej do współczesnych potrzeb rynku pracy – 4 pkt = 10%
 - rozwój i doskonalenie rozwiązań gminnej gospodarki odpadami – 3 pkt = 7%
 - prorozwojowe regulacje zapisów prawa miejscowego – 3 pkt = 7%
 - inne (ocenione poniżej 3 pkt w indywidualnej punktacji) razem – 19 pkt = 45%
- razem: 42 pkt = 100% wagi**

Znaczenie przypisywane w niniejszej "Strategii ..." inwestycjom gminnym z zakresu infrastruktury i komunikacji, programowanym odpowiednio do ogólnego celu jakim jest podniesienie standardów obsługi terenów wiejskich, wynika zwłaszcza z oczekiwań co do profilu inicjatyw gospodarczych, które mają szansę powodzenia na obszarze gminy Policzna.

Efekty ekonomiczne realizacji zadań strategicznych w postaci tworzenia pośrednich miejsc pracy w gospodarce pozarolniczej będą oszacowane na podstawie niżej sformułowanych prognoz kierunków i skali rozwoju funkcji gospodarki w gminie Policzna. Prognozy te wykonane zostały metodą analizy statystycznej interpretowanej w świetle wyników analizy SWOT (przeprowadzonej w ramach prac nad niniejszą "Strategią ...") oraz uzupełnionej rozpoznaniem lokalnych uwarunkowań.

2.2.1 Prognoza kierunków rozwoju funkcji gospodarki pozarolniczej w gminie Policzna

Na terenie gminy Policzna (wg stanu na koniec grudnia 2000 r.) zarejestrowanych było ogółem 232 podmioty gospodarki narodowej, co stanowiło 13,2% ogólnej liczby (1762) podmiotów zarejestrowanych w powiecie zwoleńskim. W porównaniu z 1999r. wzrosła ogólna liczba podmiotów gospodarczych o 23 jednostki, tj. o 11%.

Spośród ogólnej liczby podmiotów zarejestrowanych w gminie najczęściej prowadziło działalność zaliczaną do sekcji handel i naprawy – 34,1% (79 jednostek), a w dalszej kolejności: budownictwo; transport, gospodarka magazynowa i łączność: po 33 jednostki, tj. 14,2% oraz przetwórstwo przemysłowe – 11,2% (26 jednostek). Największy przyrost podmiotów gospodarczych w porównaniu z 1999r. wystąpił w sekcjach: administracja publiczna i obrona narodowa – o 2 jednostki (100%); budownictwo – o 8 (32%); w edukacji oraz ochronie zdrowia i opiece społecznej po 1 jednostce (20%); obsługa nieruchomości i firm – o 2 (18,2%); handel i naprawy – o 6 (8,2%); transport, gospodarka magazynowa i łączność – o 2 jednostki (6,5%), natomiast w pozostałych sekcjach liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie gminy Policzna utrzymała się na poziomie 1999 roku.

Ponad 95% podmiotów zarejestrowanych w gminie należy do sektora prywatnego.

Dane dotyczące podmiotów przedstawia tabela nr

Zakłada się, że w gminie Policzna rozwijać się będzie sektor prywatny, a głównie usługi dla ludności (w kolejności szacowanej na podstawie dotychczasowych trendów: 1) budownictwo, 2) transport, 3) hotele i restauracje), usługi w otoczeniu rolnictwa, oraz drobna wytwórczość. Dla tego typu form działalności gospodarczej nie jest wymagane uzbrojenie i skomunikowanie terenu wykraczające poza zakres obsługi typowych obszarów zabudowy wiejskiej.

Procesy związane z restrukturyzacją rolnictwa (wymóg poprawy efektywności produkcji rolnej, zalesienia gruntów o najniższej wartości, realizacja programów dostosowawczych UE i Banku Światowego) będą stwarzały warunki dla zwiększenia liczby **podmiotów gospodarczych związanych z obsługą rolnictwa oraz przetwórstwem rolno-spożywczym**. Wzmocnienie roli producentów oraz grup producenckich na rynku produktów rolnych, a także "ekologizacja" rolnictwa, zakładane w polityce krajowej również generować będą miejsca pracy związane z zakładaniem przejęciem przez rolników funkcji wykonywanych do tej pory przez pośredników, związanych z konfekcjonowaniem, składowaniem i przetwórstwem lokalnych produktów w miejscu ich wyprodukowania, z zastosowaniem rygorystycznych norm i kontroli. Zakłada się, że w dziale usług dla rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego przeważać będą podmioty generujące niewielką liczbę miejsc pracy (1-3) np. składy, punkty skupu, hurtownie, warsztaty itp. Nie można jednak wykluczyć, że na bazie istniejących w gminie utrwalonych kierunków produkcji rolnej oraz w związku z przebiegiem przez obszar gminy

ważnej trasy tranzytowej T12, powstać mogą także większe zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego.

Usługi i wytwórczość nie związana bezpośrednio z rolnictwem będą prawdopodobnie powstawać w oparciu o aktywizującą rozwój funkcję dróg krajowych T12 i nr79, a także w ośrodkach obsługi ludności i większych jej skupiskach (Policzna i Czarnolas). Oczekiwana skala tego typu przedsięwzięć, podobnie jak w przypadku poprzednim, nie jest wielka - przeważać będą podmioty gospodarcze zatrudniające 1-3 pracowników.

Rozwój funkcji **turystyki, rekreacji i wypoczynku** (w tym usług z nimi związanych) opierać się będzie na lokalnych zasobach środowiska kulturowego i przyrodniczego. Dotyczy zwłaszcza opisanych w podrozdziale pt.: „Zasoby” instytucji kultury o znaczeniu krajowym (Muzeum Biograficzne im. J. Kochanowskiego w Czarnolesie) oraz istniejących, atrakcyjnych szlaków turystycznych. Pewne znaczenie ma także występowanie na obszarze gminy terenów predysponowanych dla zagospodarowania pod funkcję budownictwa letniskowego, realizowanego w odpowiedzi na zapotrzebowanie mieszkańców Radomia i Warszawy. Wykorzystanie tych zasobów związane będzie z prawnym udostępnieniem tych terenów pod zainwestowanie.

Pewne szanse powodzenia posiadają inicjatywy ekonomiczne w zakresie tworzenia **gospodarstw agroturystycznych**. Ze względu na przeciętną atrakcyjność walorów środowiska przyrodniczego w gminie Policzna, stanowiących podstawę rozwoju tej funkcji, miejscowe gospodarstwa agroturystyczne konkurować będą musiały jakością świadczonych usług. O powodzeniu tej formy wypoczynku zadecydować może stały wzrost zagrożenia dla mienia posiadaczy działek i domków letniskowych, co w dłuższym okresie może spowodować zmniejszenie zainteresowania nabywaniem indywidualnych działek i budową domów letniskowych, wykorzystywanych jedynie w krótkim okresie urlopowym. Agroturystyka będzie zatem konkurencyjną formą wypoczynku na obszarach wiejskich, której atuty (bezpieczeństwo dla mienia wypoczywających, możliwość świadczeń w zakresie żywienia, sprzątanina, specyficznych form rekreacji, np. jazda konna itp.) należy odpowiednio wyeksponować. W okresie realizacji niniejszej "Strategii ..." zakłada się powstanie ok. 3-5 gospodarstw agroturystycznych.

Z funkcjami turystyki i rekreacji wiąże się sezonowy wzrost zapotrzebowania na różnego rodzaju usługi (handel, gastronomia, sport, rekreacja, rozrywka, itp.), których odbiorcami będą goście odwiedzający gminę.

2.2.2 Prognoza skali rozwoju funkcji gospodarki pozarolniczej (w tym przyrostu liczby miejsc pracy) w gminie Policzna

Próba oszacowania liczby podmiotów gospodarczych oraz zatrudnionych poza rolnictwem w gminie Policzna dokonana została na zasadzie szacowania prawdopodobieństwa możliwych scenariuszy rozwoju:

- a) uzyskanego dzięki analogii z aktualną sytuacją w grupie gmin określających poziom odniesienia dla przyszłego rozwoju gminy Policzna oraz
- b) uzyskanego z analizy statystycznej sytuacji w samej gminie Policzna.

Ad. a): Przyjmując, że liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Policzna w okresie docelowym realizacji niniejszej „Strategii ...” powinna być zbliżona do obecnej liczby podmiotów funkcjonujących w gminach wiejskich subregionu radomskiego, które posiadają podobną do gminy Policzna charakterystykę czynników rozwoju (np. usytuowanie przy drodze krajowej o znaczeniu podobnym do znaczenia drogi nr 12, charakter rolniczy, podobny sposób zagospodarowania obszaru gminy itp.), lecz usytuowanie w strefie stymulującego rozwój tych gmin oddziaływania miasta Radomia.

Jako modelowe dla tej prognozy przyjęto zatem następujące, sąsiadujące z miastem Radomiem gminy: Gózd, Przytyk, Wolanów i Skaryszew (gmina). Są to gminy, w których sektor gospodarki pozarolniczej rozwijał się w znacznym stopniu dzięki powiązaniom funkcjonal-

nym i gospodarczym z ośrodkiem radomskim. Średnia liczba podmiotów gospodarczych w tych gminach (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) wynosi: 38, podczas gdy w gminie Policzna – 37 (wg stanu na 31.XII.2000r.). Udział pracujących poza rolnictwem indywidualnym (w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym) w w.w gminach wynosi średnio: 9%, a gminie Policzna – 7,4%.

Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych oraz zatrudnionych poza rolnictwem w gminie Policzna w okresie docelowym realizacji „Strategii ...” (dzięki realizacji zadań strategicznych) osiągnięta zostanie podobna struktura i siła oddziaływania czynników wzrostu, co w w/w gminach, stanowiących punkt odniesienia. Większa niż w tamtym przypadku odległość gminy Policzna od ośrodka Radomskiego będzie niwelowana za pomocą rozwijającej się komunikacji (planowane podniesienie rangi drogi krajowej T12 w systemie komunikacyjnym kraju, modernizacja dróg powiatowych i gminnych), a atrakcyjność gminy jako miejsca zamieszkania będzie porównywalna dzięki inwestycjom infrastrukturalnym oraz walorom środowiska przyrodniczego.

Efektem tego może być odpowiedni przyrost podmiotów gospodarczych oraz zatrudnienia poza rolnictwem, w okresie docelowym realizacji niniejszej "Strategii ..." (2010 r.) szacowany odpowiednio:

- ogólna liczba podmiotów gospodarczych w gminie Policzna - ok. 300 podmiotów (ponad 47 p/1000 M), co daje prognozowany przyrost o ok. 60 podmiotów (ok. 29%);
- udział pracujących poza rolnictwem indywidualnym - w wariancie realistycznym - ponad 19% (ok. 300 osób), co daje prognozowany przyrost o ok. 50 osób.

Procesy związane z restrukturyzacją rolnictwa (wymóg poprawy efektywności produkcji rolnej, zalesienia gruntów o najniższej wartości, realizacja programów dostosowawczych UE i Banku Światowego) będą stwarzały warunki dla zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych poza rolnictwem lecz związanych z jego obsługą oraz przetwórstwem rolno-spożywczym. Ekologizacja rolnictwa, zakładana w polityce krajowej i „Unijnej”, również generować będzie miejsca pracy związane z konfekcjonowaniem, składowaniem i przetwórstwem lokalnych produktów w miejscu ich wyprodukowania, z zastosowaniem rygorystycznych norm i kontroli. Zakłada się, że w dziale usług dla rolnictwa oraz przetwórstwa rolno-spożywczego przeważać będą podmioty generujące niewielką liczbę miejsc pracy (1-3) np. sklepy, hurtownie, warsztaty itp. Usługi i wytwórczość nie związana bezpośrednio z rolnictwem będą prawdopodobnie powstawać w oparciu o aktywizującą rozwój funkcję dróg krajowych.

Ad b): W latach 90-tych utrzymywała się w gminie tendencja wzrostowa ogólnej liczby podmiotów gospodarki narodowej. Pewne osłabienie przyrostu liczby podmiotów gospodarczych w gminie należy powiązać z ogólną charakterystyką obszarów wiejskich, która sprawiała, że w dogodnych warunkach makroekonomicznych (połowa lat 90) nastąpiło zagospodarowanie znaczącej części potencjału rynku wewnętrznego gminy.

Biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo wystąpienia w okresie najbliższych 2 lat osłabienia tempa wzrostu gospodarczego w gminie (tak, jak i w całym kraju) - z jednej strony, a niezmiennosć wielu zasadniczych czynników wzrostu oraz przewidywane efekty inwestycji zaplanowanych do realizacji w okresie realizacji niniejszej "Strategii ..." - z drugiej, przyjęto uśredniony przyrost liczby podmiotów gospodarczych w gminie Policzna do roku 2010 na poziomie ok. 3% rocznie. Efektem tego powinien być przyrost podmiotów gospodarczych oraz zatrudnienia poza rolnictwem indywidualnym, w okresie docelowym realizacji niniejszej "Strategii ..." (2010r.), zbliżony do wyników uzyskanych wyżej (Ad. a)), przy zastosowaniu innej metody prognozowania.

Biorąc pod uwagę aktualne rozmieszczenie podmiotów gospodarczych związanych z prognozowanymi kierunkami rozwoju gospodarki w gminie (patrz wyżej, pkt 2.2.1), a także zestawiając je z rozmieszczeniem projektowanych inwestycji zawartych w niniejszej „Strategii ...”, powyższy szacunek uznać można za wiarygodny.

Tabela nr 5: Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w gminie **Policzna** wg sekcji PKD w latach 1995-2000 (stan w dniu 31.XII)

Lp	Lata	Ogółem	Sekcje PKD											
			rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, gospodarka magazynowa i łączność	pośrednictwo finansowe	obsługa nieruchomości i firm	administracja publiczna i obrona narodowa	edukacja	ochrona zdrowia i opieka społeczna	pozostała działalność usługowa
1.	1995	156	6	27	19	59	5	15	1	11	1	3	2	6
2.	1999	209	15	26	25	73	7	31	-	11	2	5	5	9
3.	2000	232	15	26	33	79	7	33	1	13	4	6	6	9
4.	1995=100	148,7	250,0	96,3	173,7	133,9	140,0	220,0	100,0	118,2	400,0	200,0	300,0	150,0
5.	1999=100	111,0	100,0	100,0	132,0	108,2	100,0	106,5	x	118,2	200,0	120,0	120,0	100,0
6.	ogółem=100	100%	6,5	11,2	14,2	34,1	3,0	14,2	0,4	5,6	1,7	2,6	2,6	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie:

1. Zmiany Strukturalne Grup Podmiotów Gospodarki Narodowej w Województwie Mazowieckim w 2000r. – US Warszawa 2001

3. Efekty ekologiczne realizacji działań strategicznych

3.1 Efekty działań realizujących "Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę"

3.1.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę

Efekty ekologiczne poprawy standardów zaopatrzenia w wodę wynikają z zależności, jakie występują pomiędzy zasobami naturalnymi gminy, w tym wypadku - zasobami wód, oraz potrzebami zamieszkującej jej obszar ludności. Przy czym ludność gminy, stanowiąca istotny podmiot i czynnik procesów zachodzących w środowisku, rozumiana jest jako jeden z jego elementów. Efekty ekologiczne działań związanych z poprawą zaopatrzenia w wodę, rozpatrywane w tym aspekcie, w szerokim zakresie zbieżne są z wyżej opisanymi efektami społecznymi. Niezależnie od wcześniej omówionych zagadnień poziomu życia ludności (efekty społeczne), w tym miejscu należy zwrócić uwagę na następujące aspekty gospodarki wodnej:

- a) wpływ zaopatrzenia w wodę na zdrowotność ludności;
- b) oszczędne gospodarowanie zasobami wody.

Ad a): W „polityce Ekologicznej Państwa” gospodarka wodna, w tym zapewnienie zdrowej wody pitnej dla ludności, uznana została za priorytetowy kierunek inwestowania w dziedzinie ochrony środowiska.

Obecnie około 47% gospodarstw domowych gminy Policzna korzysta z wodociągów grupowych zaopatrywanych w wodę przez kilka ujęć komunalnych. Większość indywidualnych studni głębinowych zgrupowana jest w miejscowości gminnej Policzna i jest wykorzystywana przez podmioty gospodarcze oraz usługowe. Ponad połowa gospodarstw zaopatruje się w wodę z kopanych studni przydomowych, ujmujących wodę przeważnie z poziomu czwartorzędowego. W przypadku studni płytkich, występują wahania poziomu wody, jako że czerpią one wody płytko zalegające, często zaskórne, reagujące na zmiany pogodowe. Występowanie utworów przepuszczalnych, niski stopień lesistości i brak zwartych kompleksów leśnych sprzyja (tzn. nie stwarza bariery utrudniającej przedostawanie się zanieczyszczeń z zewnątrz do gruntu) zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych.

Nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stosowanie środków chemicznych w uprawach, emisja metali ciężkich przez środki transportu, zanieczyszczone wody powierzchniowe posiadające kontakt hydrauliczny z wodami podziemnymi, pozostałości „dzikich” wysypisk śmieci, oraz niezorganizowany i nieuporządkowany (także w skali kraju) sposób postępowania z opakowaniami po środkach ochrony, to główne przyczyny zagrożenia wód podziemnych, a także innych komponentów środowiska.

Ze względu na charakter zainwestowania gminy, a także zgodnie z zaakceptowanymi przez władze gminy kierunkami polityki społecznej, rozwój gminnych systemów wodociągowych stanowi główny kierunek działań mających na celu rozwiązanie problemu zaopatrzenia ludności w wodę pitną o odpowiedniej jakości.

W wyniku realizacji zadań przewidzianych w niniejszej „Strategii ...” osiągnięty zostanie wskaźnik zwodociągowania gminy 65-70% obecnej liczby gospodarstw domowych, co w ocenie władz gminy oznacza ~100% zaspokojenia zapotrzebowania deklarowanego przez wspólnotę samorządową.

Jakość wody uzyskiwanej w ujęciach zaopatrujących systemy wodociągowe gminy wymusza modernizację obecnie stosowanej technologii jej uzdatniania. Chodzi tu o zawartość żelaza powyżej obecnie obowiązujących norm, co pociąga za sobą konieczność podjęcia inwestycji związanych z odżelazieniem wody w gminnych stacjach uzdatniania.

Ad b): Zastosowanie zbiorowych gminnych systemów zaopatrzenia terenów wiejskich w wodę umożliwi gminie bezpośredni monitoring poziomu i racjonalności zużycia wody oraz wpływ na oszczędne gospodarowanie jej zasobami.

Dla celów zaopatrzenia mieszkańców w wodę pitną gmina eksploatuje głównie czwartorzędowy poziom wodonośny (poza zasięgiem GZWP Nr 222 „Dolina Środkowej Wisły”) oraz kredowy poziom wodonośny w postaci GZWP Nr 405 „Niecka Radomska” o średniej zasobności i perspektywicznym znaczeniu.

Niniejsza „Strategia ...” zakłada, że problem racjonalizacji zużycia wody stanowić będzie jedno z istotniejszych kryteriów decyzyjnych w działalności gminnego zakładu gospodarki komunalnej, którego utworzenie postuluje się w ramach „Programu poprawy jakości usług komunalnych”. Utworzenie takiego zakładu pozwoli podnieść na wyższy poziom organizacyjny świadczenie usług komunalnych, w tym także strategiczne planowanie rozwoju tych usług. Pozwoli także na bardziej precyzyjne zastosowanie instrumentów finansowych do problemu oszczędnego gospodarowania zasobami wody.

3.1.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

Stan zasobów wód stanowi jedno z najistotniejszych uwarunkowań funkcjonowania całego systemu przyrodniczego, aktualnego poziomu życia ludności oraz perspektyw rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy” zwraca uwagę na zagrożenia czystości wód podziemnych, wynikające z warunków naturalnych, zaliczając do nich odpowiednio:

- płytkie zaleganie zwierciadła wód czwartorzędowych, bez izolacji warstwami nieprzepuszczalnymi;
- degradacja zasobów eksploatowanego na cele komunalne wodonośca w wyniku hydraulicznego kontaktu zanieczyszczonych wód czwartorzędowych z poziomem kredowym;
- korzystne warunki infiltracji zanieczyszczeń w północnej, zachodniej i południowej części gminy;
- brak dużych powierzchni leśnych.

Wymienione uwarunkowania stanowiły podstawę dla ustanowienia obszaru szczególnej ochrony A₃ w obrębie GZWP „Dolina Środkowej Wisły” oraz Obszaru Wysokiej Ochrony (OWO) w obrębie GZWP „Niecka Radomska”, dla których postuluje się zastosowanie ograniczeń w zainwestowaniu mogącym mieć wpływ na stan zasobów wód tych zbiorników.

Brak systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków na całym niemal obszarze gminy Policzna został zakwalifikowany do głównych zagrożeń jakości wód podziemnych.

Aktualny stopień skanalizowania gminy ocenia się na około 8% (~150 odbiorców na 1 789 gospodarstw domowych + podmioty gospodarcze i usługi publiczne). Przedmiotowy program rozbudowy systemu kanalizacji zbiorowej, bazujący na oczyszczalniach ścieków w Policznej i Czarnolesie obejmie około 22% potencjalnych odbiorców.

Duża dysproporcja pomiędzy aktualnym stopniem zwodociągowania (ok. 73% terenów zainwestowanych gminy), a stopniem skanalizowania gminy stwarza poważne zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Zużycie wody, a co za tym idzie produkcja ścieków w gospodarstwach zwodociągowanych z reguły wzrasta w stosunku do sytuacji, w której zaopatrywane są one ze źródeł indywidualnych. Zakładany rozwój sieci kanalizacyjnej na obszarach zwodociągowanych wydatnie zmniejszy zagrożenie związane z wprowadzaniem do środowiska nieoczyszczonych ścieków.

3.1.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami

Poprawa skuteczności dotychczas stosowanych rozwiązań gospodarki odpadami (gromadzenie odpadów stałych w kontenerach a następnie wywożenie na składowisko lub do zakładu utylizacji poza teren gminy) poprzez zwiększenie liczby rozstawianych kontenerów doraźnie poprawi higienę bytowania ludności w tym warunki klimatyczno-sanitarne, oraz zmniejszy obciążenie środowiska naturalnego wytworzonymi odpadami. W efekcie zniknie zagrożenie

nie tworzeniem „dzikich” wysypisk śmieci, stanowiących zagrożenie dla gleb, wód gruntowych i głębinowych.

Jednak długoterminowe korzyści wiązać się będą z wprowadzeniem systemu wielopojemnikowej segregacji odpadów stałych.

Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach zobowiązuje do tworzenia warunków do selektywnej zbiórki, segregowania i oddzielnego składowania odpadów przydatnych do wykorzystania.

Ponieważ ilościowo znaczącymi składnikami odpadów komunalnych są opakowania z tworzyw sztucznych, szkła, papieru i tektury, a także metali, w tym aluminiowe i powlekane cyną opakowania z blachy żelaznej, recykling uznaje się za podstawowy kierunek usprawnienia systemów gospodarowania odpadami, zwłaszcza w zakresie zoptymalizowania efektów ekonomicznych i ochrony środowiska.

Selektywna zbiórka i recykling odpadów będą stanowić podstawę racjonalnej gospodarki odpadami komunalnymi i obejmą podstawowe rodzaje odpadów, jak papier, szkło, plastik i metale. Selektywna zbiórka odpadów, jako etap wstępny recyklingu, ma na uwadze następujące korzyści:

- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska wydłużając okres ich eksploatacji,
- odzyskanie wielu cennych surowców wtórnych bez konieczności obciążania linii technologicznych mechanicznego sortowania,
- detoksykację odpadów poprzez wydzielenie z nich substancji szkodliwych,
- przygotowanie odpadów do poszczególnych technik przerobu odpadów wyselekcjonowanych.

Zakłada się zastosowanie najprostszego systemu zbiórki selektywnej, polegającego na ustawieniu w wybranych niewralgicznych punktach gminy odpowiednio oznakowanych kontenerów wielopojemnikowych na selektywną zbiórkę odpadów użytkowych.

3.2 Efekty działań realizujących "Program poprawy komunikowania obszaru gminy"

Przewidziana modernizacja oraz remonty bieżące nawierzchni poprawią w zasadniczy sposób bezpieczeństwo jazdy tj. nastąpi zmniejszenie ryzyka wypadków. Płynniejsza jazda po drogach o parametrach i nawierzchni dostosowanych dla ich funkcji skróci czas trwania podróży i spowoduje oszczędność w zużyciu paliwa, a co za tym idzie zmniejszenie emisji spalin. Oznacza to ograniczenie zagrożenia dla warunków aerosanitarnych terenów przydrożnych, mniejsze zagrożenie dla roślin, gleb, wód powierzchniowych, gruntowych i głębinowych.

Modernizacja dróg gminnych i wojewódzkich spowoduje ograniczenia zużycia poruszających się tymi drogami pojazdów. Wiąże się to ze zmniejszeniem zagrożeń dla środowiska związanych np. z eksploatacją pojazdów przestarzałych, składowaniem zużytych części oraz wyciekami olejów i smarów.

Pojazdy poruszające się po gładkich nawierzchniach powodują także niższą emisję hałasu, modernizację dróg poprawi zatem dotychczasowy klimat akustyczny.

Wariantowanie strategii inwestycyjnej gminy

Wybór priorytetów oraz celów strategicznych w niniejszej strategii określa jej charakter jako strategii reaktywnej, nakierowanej na zapobieganie zagrożeniom oraz zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej. Znajdują się w niej jednak także elementy inicjatywne, związane z przewidywaniem korzyści oddalonych w czasie. Do tych ostatnich należy np. podniesienie jakości usług publicznych w zakresie oświaty gminnej. Zestawienie celów operacyjnych i działań je realizujących determinuje wagę jaką w niniejszej strategii posiadają zadania inwestycyjne.

Biorąc pod uwagę cele opracowania strategii oraz sprecyzowany zakres jej ustaleń przyjmuje się, że podstawą wariantowania "Strategii rozwoju gminy Policzna" będzie ewentualność uzyskania zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań inwestycyjnych gminy. Zakłada się realizację strategii w postaci zawartej pomiędzy dwoma wariantami "brzegowymi":

- I. **Wariant "minimalny"** - realizowany przy założeniu finansowania inwestycji gminnych jedynie ze środków budżetu gminy (oraz ewentualnych kredytów spłacanych z budżetu gminy);
- II. **Wariant "maksymalny"** - realizowany przy założeniu finansowania inwestycji gminnych z maksymalnym udziałem środków zewnętrznych (w tym np. program SAPARD).

Wnioski do opracowań studialnych, planistycznych i strategicznych wyższego rzędu - propozycje

1. Powiat

Niniejsza "Strategia ..." formułuje wnioski i postulaty skierowane do opracowań studialnych i strategicznych oraz planów inwestycyjnych samorządu Powiatu Zwoleńskiego. Dotyczą one zwłaszcza możliwych kierunków wsparcia aktywizacji gospodarczej na obszarze gminy i powiatu, a także uwzględnienia potrzeb gminy w zakresie poprawy bezpieczeństwa na drogach powiatowych.

1.1 Komunikacja

Niniejsza „Strategia ...” wskazuje działania dotyczą połączeń dróg powiatowych z drogą krajową nr 79, które zostały uznane za priorytetowe z punktu widzenia poprawy bezpieczeństwa oraz likwidacji lub minimalizacji konfliktów funkcjonalno-przestrzennych.

- a) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Czarnolesie.
- b) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Policznej (ul. J. Kochanowskiego) na odcinku od „krzyżówek” do cmentarza.
- c) Modernizacja skrzyżowań drogi krajowej nr 79 z ulicami: S. Żeromskiego, B. Prusa, Lipową i J. Kochanowskiego (będącymi drogami powiatowymi).

Działania wymienione w punktach a) i b) wskazane zostały do realizacji w latach 2002-2003, natomiast działanie wymienione w punkcie c) zaplanowano do realizacji w okresie perspektywicznym do 2010 r.

Postuluje się uwzględnienie w/w potrzeb remontowych i modernizacyjnych w planach inwestycyjnych powiatu, przy założeniu partycypacji finansowej gminy w zakresie uzgodnionym pomiędzy władzami gminy i powiatu.

1.2 Problemy aktywizacji gospodarczej

1.2.1 Programy rozwoju wybranych funkcji gospodarczych

Aktywizacja zagospodarowania wybranych obszarów na obszarze gminy Policzna, a także innych gmin Powiatu Zwoleńskiego może być wspierana za pomocą programów rozwoju wybranych funkcji gospodarczych. Podstawowymi celami opracowania takich programów są:

- promocja lokalnych zasobów oraz miejscowych podmiotów gospodarczych (działanie opisane w p. 4.3);
- likwidacja barier planistycznych i uproszczenie procedur lokalizacyjnych dla wybranych funkcji na wskazanych obszarach (działanie opisane w p. 4.2.2);
- kompleksowe podejście do problemów aktywizacji zagospodarowania na obszarze powiatu, wymagane w przypadku funkcji, których rozwój opiera się na ponadlokalnych systemach komunikacyjnych (funkcje produkcji i usług) lub przyrodniczych (rekreacja i wypoczynek)
- redukcja kosztów opracowania programów ponoszonych przez poszczególne gminy dzięki ich współfinansowaniu;
- uzasadnienie ponadlokalnego znaczenia inwestycji gminnych wchodzących w skład programów (umożliwiający objęcie tych programów dotacją, udzielaną w ramach schematu 4.2: "Marketing i promocja różnicowania działalności gospodarczej na obszarach wiejskich" programu SAPARD).

W przypadku gminy Policzna istnieje uzasadnienie dla opracowania następujących programów:

- a) **"Program rozwoju funkcji produkcji pozarolniczej i usług"** uwzględniający tereny zlokalizowane w obszarze pasma aktywizacji zagospodarowania związanego z drogą krajową T12.

Program ten obejmować powinien m.in.:

- publikację, w celach informacyjnych i promocyjnych, ustaleń gminnego Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (w przyszłości "Plan rozwoju gminy") odnośnie terenów predysponowanych do aktywizacji zagospodarowania pod funkcje produkcyjne i usługowe w paśmie aktywizacji zagospodarowania związanym z drogą krajową T12 (oraz ewentualnie na innych obszarach predysponowanych dla takiego zainwestowania);
- ewentualne tworzenie gminnych zasobów nieruchomości w oparciu o ustalenia zasięgu w/w pasma rozwoju;
- zebranie wniosków od osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej na obszarach w/w pasma oraz od osób zainteresowanych zbyciem gruntów zlokalizowanych w jego obrębie;
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających powyższe wnioski.

- b) **"Program rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku"** (np. budownictwo letniskowe, agroturystyka, itp.).

Program powinien zawierać m. in.:

- określenie programu funkcjonalnego terenów predysponowanych dla rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku ze wskazaniem lokalizacji infrastruktury turystycznej jako propozycja dla ewentualnych inwestorów (pod kątem wykorzystania środków z programu SAPARD);
- określenie zasad ochrony zasobów środowiska w procesach inwestycyjnych związanych z rozwojem funkcji rekreacji i wypoczynku;
- określenie zasad realizacji programu za pomocą wytycznych do ustaleń planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego, programów infrastrukturalnych oraz innych opracowań z zakresu gospodarki przestrzennej;
- określenie kierunków działań promocyjno-marketingowych w zakresie wspierania przewidzianego niniejszym programem rozwoju funkcji rekreacji i wypoczynku;
- określenie zasad partycypacji finansowej w realizacji programu przez podmioty w nią zaangażowane (w przypadku udziału w inwestycjach środków publicznych z budżetów samorządów lokalnych lub środków z innych funduszy np. programu SAPARD);
- zebranie wniosków od osób zainteresowanych prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie usług turystyki, rekreacji, wypoczynku i sportu na wybranych obszarach oraz od osób zainteresowanych zbyciem gruntów zlokalizowanych na tych obszarach;
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających powyższe wnioski.

2. Województwo

Wnioski w stosunku do wojewódzkich programów i planów inwestycyjnych dotyczyć będą:

- a) uwzględnienia sformułowanych w niniejszej „Strategii ...” gminnych programów rozwoju infrastruktury i komunikacji (wnioski te będą składane w formie i terminie przewidzianych w odpowiednich procedurach, a ich przedmiotem w szczególności będzie finansowe wsparcie ze strony funduszy wchodzących w skład budżetu centralnego, w tym zwłaszcza fundusze programu SAPARD) oraz wojewódzkiego, w tym WFOŚ) dla inwestycji realizujących programy gminne. Zadania inwestycyjne gminy, które mogą być wsparte ze

strony funduszy, o których mowa zgrupowane są w niżej opisanych programach - pkt 2.1 i 2.2;

- b) uwzględnienia inicjatyw ponadgminnej współpracy w zakresie rozwoju lokalnego (dotyczą zwłaszcza problemów ochrony środowiska i zasobów, a nakierowane są na programowanie i realizację wspólnych projektów w zakresie gospodarki odpadami - pkt 2.3.1).

2.1 Program poprawy jakości usług komunalnych świadczonych przez gminę

2.1.1 Poprawa standardów zaopatrzenia w wodę

Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę:

- a) Modernizacja (zmiana procesu technologicznego uzdatniania wody – odżelazianie) stacji wodociągowej w Policznej.
- b) Budowa pompowni sieciowej (dla wodociągu „Policzna”) w miejscowości Ługowa Wola.
- c) Budowa wodociągu w miejscowości Jadwinów.
- d) Budowa wodociągów w miejscowościach Władysławów i Łuczynów;

Dla inwestycji wymienionych w p a), b) i c) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w 2002 r. – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

Dla inwestycji wymienionej w p. d) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w 2003 r. – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu zaopatrzenia w wodę:

- a) Budowa wodociągów w następujących miejscowościach: Jabłonów, Kuszłów, Chechły, Teodorów, Helenów, Florianów, Andrzejówka, Wojciechówka, Annów, Antoniówka, Franków, Biały Ług i Aleksandrówka, w celu osiągnięcia docelowego stanu zwodociągowania gminy.
- b) Modernizacja stacji wodociągowej w Czarnolesie (instalacja elektryczna).
- c) Modernizacja (wymiana rur) wodociągu „Czarnolas” w miejscowościach: Grudek, Piątków i Czarnolas.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

2.1.2 Rozbudowa gminnych zbiorowych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków

Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków:

- a) Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Policzna – ulice: Lipowa, B. Prusa (2002), Wilczowoli (2002-3) oraz Spokojna (2003).

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w latach 2002-2003 – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków:

- a) Dokończenie kanalizacji w miejscowości Policzna – m.in. ulice: Żeromskiego, Słoneczna i Osiedlowa.
- b) Budowa kanalizacji sanitarnej dla miejscowości Dąbrowa Las i Wólka Policka.
- c) Budowa systemu kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Czarnolas.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – fundusz SAPARD i/lub WFOŚ.

Pozostałe, perspektywiczne działania gminy z zakresu odprowadzania i oczyszczania ścieków:

- a) Opracowanie dokumentacji oczyszczalni ścieków oraz współpracujących z nimi sieci kanalizacyjnych dla miejscowości: Zawada, Bierdziej, Chechły, Florianów, Jabłonów i Jadwinów.

Wyżej wymienione działania, związane z przygotowaniem inwestycji, pod warunkiem powiązania wydatków na opracowanie dokumentacji projektowej z wydatkami na realizację projektowanej infrastruktury, mogą także być współfinansowane ze środków funduszu SAPARD.

2.1.3 Rozwój gminnego systemu gospodarki odpadami

- a) Ewentualny udział w inwestycjach związanych z wdrożeniem systemu wielopojemnikowej (szkło, plastik, złom) segregacji odpadów;
- b) Działania organizacyjne informacyjne i edukacyjne związane z wdrożeniem systemu segregacji odpadów w gminie.

W celu sfinansowania w/w działań, planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – WFOŚ.

2.2 Program poprawy skomunikowania obszaru gminy

2.2.1 Poprawa stanu sieci dróg gminnych

Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu dróg gminnych:

- a) Modernizacja (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) nieutwardzonych ulic Zielonej i Starowiejskiej, razem ok. 450 m, w miejscowości gminnej Policzna;
- b) Budowa nawierzchni bitumicznej dla odcinka drogi gminnej przy Muzeum Biograficznym im. Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, ok. 500 m.
- c) Budowa nawierzchni bitumicznej dla odcinka drogi gminnej w miejscowości Wygoda, ok. 100 m.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną w 2002 r. – fundusz SAPARD.

Perspektywiczne zadania inwestycyjne z zakresu poprawy stanu dróg gminnych:

- a) Modernizacja (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) nieutwardzonego odcinka drogi gminnej Policzna – Świetlikowa Wola + ul. Spokojna, o dł. ok. 1 800 m.
- b) Remont (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) utwardzonego odcinka drogi gminnej w miejscowości Piątków, o dł. ok. 1 000 m.
- c) Remont (położenie nawierzchni mineralno-bitumicznej) utwardzonego odcinka drogi gminnej w miejscowości Wygoda, o dł. ok. 1 000 m.

Dla w/w inwestycji planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną – fundusz SAPARD.

2.2.2 Poprawą stanu bezpieczeństwa na drogach

Pierwszoplanowe zadania inwestycyjne, związane z poprawą bezpieczeństwa na drogach:

- a) Modernizacja oświetlenia ulicznego (zastosowanie energooszczędnych źródeł światła) na obszarze gminy.

- b) Poszerzenie drogi krajowej nr 79 o pas jezdni dla pojazdów wolnobieżnych na odcinku pomiędzy ulicami S. Żeromskiego i B. Prusa.
- c) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Czarnolesie.
- d) Budowa chodnika wzdłuż drogi powiatowej w Policznej (ul. J. Kochanowskiego) na odcinku od „krzyżówek” do cmentarza.

Dla inwestycji wymienionej w p. a) planowane jest wystąpienie z wnioskiem o dotację zewnętrzną; w przypadku dróg gminnych – WFOŚ.

Perspektywiczne zadania inwestycyjne, związane z poprawą bezpieczeństwa na drogach

- a) Modernizacja skrzyżowań drogi krajowej nr 79 z ulicami: S. Żeromskiego, B. Prusa, Lipową i J. Kochanowskiego (będącymi drogami powiatowymi).
- b) Poszerzenie istniejącego mostu na przebiegu drogi krajowej, w celu realizacji bezpiecznego przejścia dla pieszych.

2.3 Inicjatywy współpracy ponadgminnej

2.3.1 Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami prowadzona jest w porozumieniu z gminą Garbatka-Letnisko. Obie gminy eksploatują składowisko odpadów zrealizowane wspólnie w miejscowości Garbatka Zbyszyn w gminie Garbatka. Dalszy rozwój gospodarki odpadami wiązać się będzie z wdrożeniem systemu wielopojemnikowej segregacji odpadów. System ten ma docelowo zapewnić obniżenie kosztów w gminnej gospodarce odpadami oraz umożliwić spełnienie wzrastających wymagań, w tym wynikających z procesu integracji Polski z UE, w zakresie ochrony środowiska.